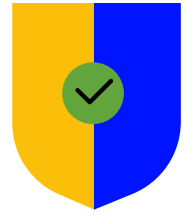

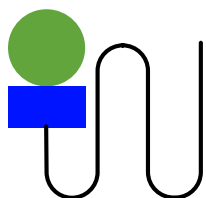
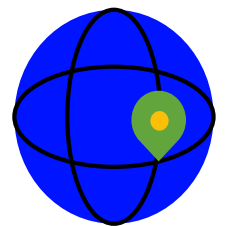
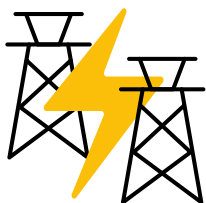
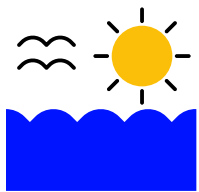
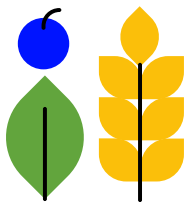
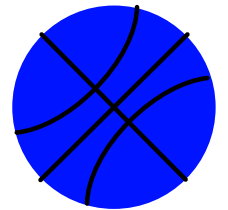
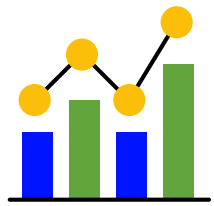
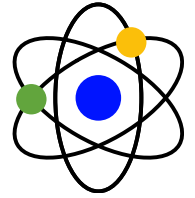
Продължаваме
Промяната

Демократична
България
ОБЕДИНЕНИЕ

Мнозинство за нормална европейска България

Европейска икономика за европейски доходи

През последните три години, независимо от многото смени на служебни и редовни правителства, режимът на “постната пица с бухалки” бе заменен с модерна европейска бюджетна и финансова политика. С бюджетите на “Продължаваме Промяната - Демократична България” средната заплата стигна 2123 лева - с 53% повече, отколкото през 2020 г. България е втора в ЕС по най-нисък държавен дълг към края на 2023 г., за което получи признание от европейски лидери - нидерландският премиер Рюте заяви “Завиждам на вашия външен дълг”. Отчетохме рекордно увеличение от 30% на чуждестранните инвестиции за последните 14 г. – над 7 милиарда лв. за 2023 г. Работим, за да създадем условия за справедлив и свободен пазар, при равни и честни условия, в защита на бизнеса и потребителите, без натиск от държавата. Само така можем да продължим по пътя на високия растеж на българската икономика, с развит пазар на труда и по-високи, европейски доходи на българите.

Ще работим за:

- Нормални европейски доходи в България;
- Продължаване на европейския икономически модел, при който икономиката и доходите на всички растат, а неравенството намалява. Край на постната пица с институции-бухалки и рекета върху бизнеса;
- Равномерно инвестиране в общините в Северна и в Южна България за преодоляване на регионалните неравенства и на изоставането от Европа; прозрачен процес за финансиране на общинските проекти във всяка община;
- Подкрепа за малкия и средния бизнес;
- Подпомагане на модернизацията на българския бизнес с финансиране в допустимата държавна помощ за машини и оборудване и развитието на български иновации и технологии;
- Стимулиране на взаимодействието между бизнеса и научните организации;
- Намаляване недостига на работна сила чрез развитие и популяризиране на професионалното образование и обучение, програми за квалификация, привличане на специалисти и други;
- Подобряване на бизнес средата и създаване на данъчна предвидимост;
- Извършване на истински и независим контрол срещу забранени практики, картелни споразумения и злоупотреби;
- Честна конкуренция и работещи механизми за контрол;
- Насърчаване на инвестициите с фокус върху приоритетните отрасли, нуждите на регионите, разкриването на работни места и експортно-ориентирани производства и услуги за по-висок растеж и доходи;
- Решение за приемане на България в сухопътен Шенген и еврозоната и улесняване на търговията и туризма в рамките на ЕС още т.г.;
- Ефективно и опростено административно обслужване;
- Развитие на съвременен и конкурентен туризъм;
- Подобрена достъпност на България чрез инвестиции в транспортни коридори и въздушна свързаност.

Европейска икономика за европейски доходи

→ **Налагане на европейски икономически модел вместо модела “постна пица с бухалки за бизнеса” - разпределяне на данъците към голямата част от населението под формата на заплати, пенсии, средства за образование, здравеопазване и публична инфраструктура по прозрачен и предвидим начин.**

→ **Подобряване на бизнес средата, подпомагане на модернизацията на българския бизнес, индустрията и развитието на български иновации и технологии чрез:**

- програма за финансиране на машини и оборудване в рамките на допустимите държавни помощи.
- разработване на справедлив и предвидим механизъм за определяне на максималния осигурителен доход (МОД) в тясно взаимодействие и участие на заинтересованите страни и социалните партньори;
- намаляване на регулаторния товар за бизнеса;
- програми за автоматизиране на производствените и управленските процеси;
- подкрепа за безплатни образователни програми в сътрудничество с бизнеса и водещи технологични компании;
- улесняване на достъпа до финансиране в регионите;
- активна външноикономическа политика, насочена към възстановяване на доверието към България и насърчаване на износа на български продукти и чужди инвестиции в страната в сектори с висока добавена стойност;

→ **Намаляване на недостига на работна сила чрез:**

- развитие на професионалното образование и обучение в сферите с най-голям недостиг и висок икономически потенциал;
- програми за квалификация и преквалификация:
  - допълнителна професионална и следдипломна квалификация и преквалификация;
  - повишаване на финансовата грамотност и дигиталните умения и увеличаване на капацитета в управлението на хора и процеси;
  - стажантски програми за следдипломна квалификация, допълнителна квалификация и преквалификация след майчинство или бащинство.
- подкрепа на дуалната система за обучение и стимули за бизнеса за осъществяване на стажантски и практически програми за студенти и ученици;

- програми за привличане на български експерти в чужбина обратно в страната при осъществяването на стратегически инвестиции в техните сфери на експертиза;
- стратегия за реструктуриране на секторите, засегнати от глобалната трансформация на пазара на труда вследствие на политиките за намаляване на въглеродните емисии и навлизането на изкуствения интелект.

→ Запазване на 3% годишен бюджетен дефицит и стабилни държавни разходи;

→ Довършване на процедурите по приемане на България в Шенген по суша;

→ Ефективно и опростено административно обслужване чрез:

- реформа в административното регулиране и контрол - опростяване на лицензионния, разрешителен и регистрационен режими за бизнеса и по-широко въвеждане на уведомителен режим, доколкото е възможно;
- обслужване „на едно гише“ и съкращаване на сроковете, включително чрез предоставяне на групирани административни услуги, отговарящи на всички нужди на бизнеса на всеки етап от неговото развитие;
- ускорени дигитални процеси в администрацията и улеснен достъп до електронни административни услуги.

→ Извършване на истински и независим контрол срещу забранени практики, картелни споразумения и злоупотреби чрез:

- прозрачен избор на независими и компетентни членове на регулаторните органи;
- въвеждане на изискване за тримесечна отчетност на регулаторните органи пред ресорните комисии в Народното събрание;
- предприемане на категорични мерки срещу изкривяването на конкуренцията, включително срещу споразумения между недобросъвестни търговци в ущърб на потребителите;
- вземане на ефективни мерки за достъп до складовете и прозрачно ценообразуване на пазара на горива.

→ По-голяма прозрачност и отчетност на резултатите на всички публични предприятия чрез:

- преобразуване на публичните предприятия в агенции или търговски дружества, съгласно изискванията на Европейската комисия;
- подобряване управлението на държавните предприятия; въвеждане на стандарти и подробни съдържателни указания относно изготвянето на икономическата рамка на дейността на публичните предприятия;
- ефективни форми на контрол и пълна отчетност на публичните предприятия;

- Внедряване на системи за борба с корупцията, включително чрез своевременно и ефективно въвеждане в публичния сектор на мерките съгласно Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения;
- анализ на възможностите за листване на миноритарни дялове на държавните предприятия на борсата.

Повече иновации и инвестиции за по-висок растеж

→ Инвестиране в Северна и в Южна България за преодоляване на регионалните неравенства и на изоставането от Европа;

→ Провеждане на проактивна политика за привличане на инвеститори в секторите с висока добавена стойност;

→ Създаване на работещ Национален инвестиционен портал, предлагащ:

- електронно обслужване на „едно гише“ на инвеститорите;
- подобряване на координацията между държавните органи, общините и всички други участващи институции;
- непосредствен достъп до единна и пълна информация за актуални програми и насърчителни мерки за инвеститорите.

→ Изграждане на индустриални паркове и зони на база на заявен пазарен интерес от инвеститорите и приоритизиране с оглед целите за постигане на възвръщаемост и регионално развитие;

→ Подкрепа за българските компании да излязат на външни пазари чрез:

- предоставяне на повече инструменти за финансиране на износа;
- разширяване на възможностите за бизнес чрез повишаване на ефективността на службите по търговско-икономически въпроси в полза на българските износители.

→ Развитие на капиталовите пазари чрез:

- привличане на български и чуждестранни инвеститори;
- подобряване на възможностите за финансиране на стартиращи компании посредством Българска фондова борса;

- достъп до капитал през предоставяне на възможност пенсионните фондове от втори и трети стълб да инвестират по-лесно в алтернативни инвестиционни фондове при наличието на механизми за защита на вложителите в пенсионните фондове чрез ясни критерии за подбор на управляващи дружества;
- засилен контрол и противодействие на злоупотребите при инвестирането във финансови инструменти.

→ **Ефективно взаимодействие между наука и бизнес чрез:**

- създаване на Борд за иновации между ресорните министерства, представители на бизнеса, университетите, международни организации и други организации с цел създаване на дългосрочни, системни политики за развитието на иновациите в България;
- стимулиране на сътрудничеството между българските университети и научни организации и българския бизнес;
- разширяване на дейността и финансирането на Националния иновационен фонд при независимо външно оценяване за стимулиране на партньорството наука- бизнес;
- подкрепа и стимулиране на висшите училища, изследователски центрове и други научни организации за разработването на нови технологии и продукти, включително чрез подкрепа на защитата и монетизирането на интелектуалната собственост и на разработките с научен принос и приложение в икономиката във връзка с финансирането на учебните заведения;
- създаване на ефективна политика за технологичен трансфер и внедряване на иновациите в икономиката.

→ **Насърчаване и подкрепа на предприемаческата инициатива чрез:**

- изготвяне на стратегия за развитието на стартиращите иновативни компании в България;
- актуализация на нормативната рамка за ускорена и улеснена ликвидация на юридически лица;
- ефективно използване на механизмите на Българската банка за развитие и Фонда на фондовете за реална подкрепа на малките и средни предприятия и за осъществяването на инвестиции по региони и отрасли;
- ефективно използване на механизмите на Българската банка за развитие и Фонда на фондовете за реална подкрепа на малките и средни предприятия и за осъществяването на инвестиции по региони и отрасли;
- създаване на възможност за успешна интеграция в Европейския иновационен съвет и ползване на допълнително рисково финансиране.

→ **Прозрачно управление и равен достъп до евросредства чрез:**

- засилен и ускорен контрол от правораздавателните органи над правителствени звена, управляващи европейски средства;
- ефективен контрол върху обществените поръчки за реална борба с корупцията с евросредства;
- конкурентен достъп до разнообразни целеви програми за бизнеса, включително за семейни бизнеси и занаятчии;
- управление на европейските фондове чрез финансови инструменти и подкрепа за прозрачно разходване на инвестициите;
- обследване на нуждите от административно подпомагане на български компании при участие обществени поръчки на гържавни членки на ЕС и НАТО.

→ **Популяризиране и отваряне на публични данни като ресурс за бизнеса;**

→ **Приемане на уредбата на справедлив режим на личен фалит на физическите лица.**

Подпомагане на енергийната ефективност и дигитализацията на българския бизнес

→ **Целенасочена подкрепа за българския бизнес към енергийна и ресурсна ефективност чрез:**

- устойчиво развитие към нисковъглеродна и ресурсно ефективна икономика;
- намаляване на използването на ресурси и производството на отпадъци; повторно използване на ресурсите като директна суровина или за друга употреба след последваща обработка.

→ **Провеждане на проактивна политика за ефективна дигитализация и автоматизация на процесите и внедряване на природосъобразни и ресурсно ефективни технологии, щадящи околната среда и защитаващи биоразнообразието на страната;**

→ **Подобряване на условията за разгръщане на потенциала за развитие на водородните технологии в зони, паркове и индустриални комплекси в регионите в страната.**

Съвременен и конкурентен туризъм

→ Развитие на модерна и иновативна визия за българския туристически продукт, ребрандиране и създаване на отличителен български туристически бранд чрез:

- разработване и рекламиране на туристически пакети, предлагащи целогодишно микс от продукти, свързани с морски, планински, (MICE) конгресен, приключенски, културен, кулинарен, винен, селски, медицински и спа туризъм;
- целенасочена подкрепа за реклама и световно популяризиране на българския туристически продукт..

→ Подобрена достъпност на България чрез инвестиции в транспортни коридори и въздушна свързаност. Развиване на програмите и моделите за съвместна работа с международните туроператори и туристически агенции;

→ Активно участие на България в развитието на европейското законодателство за въвеждане на електронни визи и ускоряване на процедурите за издаване на визи, включително и мултивизи;

→ Ускоряване на процеса по издаване на визи за сезонна работа и подпомагане привличането на кадри от чужбина за туристическия сектор;

→ Ефективен контрол върху презастрояването на българските курорти;

→ Дигитализация на българския туризъм:

- създаване на дигитална карта на българските туристически обекти;
- подобряване на достъпа до данни и точността на информацията, предоставена в Единната система за туристическа информация;
- създаване на единна платформа с актуална информация относно програми за подпомагане, инструменти за финансиране и възможности за развитие в туристическия сектор.

→ **Стимулиране на туристическия сектор за:**

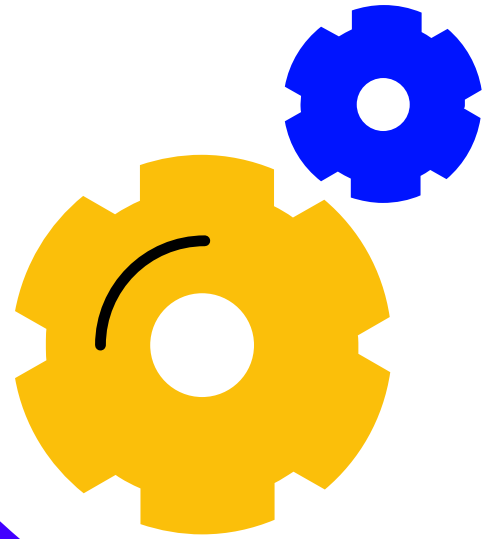
- въвеждане на иновации за разработване на нови /пакети от/ туристически продукти;
- развитие на фермерските пазари и потреблението на локална храна и еко туризъм.

→ **Създаване на национален план за:**

- подобряване на връзката на професионалните гимназии, професионалните колежи, централите за професионално обучение, висшите училища и централите за професионално ориентиране с туристическия бизнес и развитие и подпомагане на кадрите в туризма;
- развитие на туристическото предлагане за устойчив и природосъобразен туризъм и защита на българските културни и природни ценности;
- подобряване на туристическата и съпътстващата инфраструктура в и до българските курорти и повишаване сигурността на местните жители и туристите;
- прозрачно и ефективно отдаване на концесии и управление на туристически значимите обекти и територии.

→ **Създаване на стандарти за маркиране на маршрути за планинско колоездене и пешеходен туризъм;**

→ **Подобряване на контрола върху изпълнението на секторното законодателство.**

Развити региони и условия за по-добър живот във всяко кътче на България

Редовните правителства “Петков” и “Денков” работиха усилено за намаляване на регионалните неравенства в страната. За да се подобри средата на живот на хората, осигурихме безпрецедентно финансиране за над 1042 общински проекта на обща стойност 2,51 млрд. лв. - за ВиК, пътища и улици, паркове, алеи, площади, междублокови пространства, спортна инфраструктура, общински сгради и т.н. - без значение от политическата принадлежност на кмета.

За сравнение: за целия кабинет Борисов 3 (2017-2021) са подписани само 266 споразумения за общински проекти на обща стойност едва 153 млн. лв.

За първи път предложихме начин за прозрачно и справедливо разпределяне на средствата за проекти в полза на всички общини. Вярваме, че промяната трябва да обхване цялата страна – големите градове, но и малките населени места, общинските центрове и селските райони. Само така ще можем да спрем обезлюдяването на цели региони.

Ще работим за:

- Градовете и селата на България да бъдат място за пълноценен живот с достъп до чиста питейна вода, добро здравеопазване, качествено образование, удобен транспорт, развита инфраструктура и бърз интернет;
- Равномерно инвестиране в Северна и Южна България. Осигуряване на минимум 50% от финансирането по европейските програми до 2027 г. за трите северни региона на страната.
- Регионална свързаност и развита инфраструктура чрез довършване на стратегическите пътни проекти - без кражби с чували и чанти, развитие на железопътния транспорт, прозрачност и ефективност при всички обществени поръчки;
- Ефективно местно самоуправление и разходване на държавния ресурс и еврофондовете за общински проекти по прозрачен и обективен начин, така че средствата да достигат до най-много хора;
- Въвеждане на механизми за увеличаване на собствените приходи на общините и за повишаване на финансовата им независимост, за да се вземат решенията по-близо до гражданите;
- Дигитализация и оптимизация на инвестиционното проектиране, градоустройственото планиране и строителството с цел повишаване на контрола, намаляване на административната тежест и ограничаване на корупционния риск;
- Подобрен контрол за спазване на нормите за сеизмична устойчивост и безопасност за градоустройство и жилищно строителство съгласно законите в страната и европейските правила;
- Подкрепа на туризма като стратегически сектор за развитие на регионите;
- Интегрирано развитие на транспортните мрежи – пътна, железопътна, авиационна, морска, речна;
- Наваксване на забавянето при изпълнение на проекти, инвестиции и реформи, заложи в НПВУ.

Развити региони във всяко кътче на България

- **Равномерно инвестиране чрез държавния бюджет и евросредства в Северна и в Южна България с цел преодоляване на регионалните неравенства и на изоставането от Европа чрез подобряване на инфраструктурата, повишаване качеството на образователните и здравните институции, устойчиво развитие на местните културни центрове, адекватна социална политика;**
- **Насърчаване на частните инвестиции и растежа във всички региони на България – условия за създаване работни места и успешни компании;**
- **Нов живот за Северозапада, за да се спре обезлюдяването и създаване на по-добри условия за живот чрез разработване и реализиране на интегриран план за регионално развитие, включващ:**
  - инфраструктурна свързаност както в самите региони, така и между тях.
  - изграждане на нова и подмяна на старата ВиК инфраструктура, подобрена транспортна свързаност (обществен транспорт до всяко населено място);
  - развитие на туризма и местното селско стопанство (насърчаване на гребните производители на зеленчуци и плодове и създаване на механизми за разпространяване на продукцията им);
  - създаване на Северозападен университет и други целеви мерки и инвестиции.
- **Разширяване на възможностите за получаване на качествено професионално образование, съобразено с нуждите на пазара на труда, вкл. осигуряване на финансова помощ от държавата за насърчаване и реализиране на дуалното обучение в региона;**
- **Довършване на стратегически пътни проекти:**
  - тунелите през Петрохан и Шипка;
  - автомагистрала „Хемус“;
  - автомагистрала „Русе-Велико Търново“;
  - скоростния път „Видин-Ботевград“;
  - автомагистрала „Черно море“.

- Продължаване на политиката, която сложи край на отпускането на средства само за “любими кметове” - държавният ресурс за общински проекти се разпределя според обективните критерии, заложи от кабинета “Денков” в държавния бюджет, така че средствата да достигнат до най-много хора и там, където са най-необходими;
- Дългосрочна политика за намаляване на силния автомобилен поток в централните части на големите градове и създаване на безопасна, достъпна и привлекателна градска среда. Подобряване на условията за лесно придвижване на родители с деца, възрастни хора и хора с увреждания;
- Засилено присъствие на полицейски служители, включително в малките населени места, чрез оптимизиране на регионалната структура на МВР;
- Създаване на комплексна нормативна и институционална рамка за програмиране, планиране, управление и контрол върху капиталовите инвестиции в публична инфраструктура, финансирани със средства от националния бюджет;

Градовете и селата на България като място за пълноценен живот

- **Устойчиво развитие на ВиК сектора за гарантиране здравето на населението:**
  - намаляване на загубите на вода и на цената за потребителите чрез инвестиции в инфраструктурата, изграждане на нова и подмяната на стара такава;
  - приоритизиране на изграждане и модернизация на довеждащи водопроводи;
  - спиране на кражбите в сектора и повишаване на експертния капацитет на ВиК операторите, вкл. чрез приоритизиране на професионалното образование в сферата.
- **Ремонт и модернизирание на болниците из страната:**
  - осигуряване на спешна помощ в рамките на „златния час” от всяка точка на България чрез системата HEMS;
  - успешно завършване на проекта за придобиване на медицински хеликоптери;
  - изграждане на вертолетни летища и обучение на пилоти.

- Финансиране за закупуване на превозни средства за интегриран градски транспорт в общините на базата на плановете за устойчива мобилност;
- Ускорено изпълнение на одобрения по ПВУ проект за осигуряване на достъп до бърз и надежден интернет в слабонаселените, отдалечените и селските райони;
- Развитие на Българското читалище – символ на традициите като водещо културно средище в населените места;
- Модернизиране на Български пощи в малките населени места за предоставяне на административни и електронни услуги за гражданите и бизнеса;
- Подкрепа за общините чрез енергийно ефективни системи за улично осветление, вкл. чрез подписване на групови договори за обновяване на обществени осветителни системи с цел намаляване на разходите. Подкрепа за енергийната ефективност и изграждане на възобновяеми източници на енергия за публичните сгради;
- Подобрен контрол за спазване на нормите за сеизмична устойчивост и безопасност, за градоустройство и жилищно строителство съгласно законите в страната и европейските правила;
- Въвеждане на ефективни механизми за намаляване на броя на бездомните животни и спазване на принципа за хуманно отношение към тях;
- Актуализиране на Националната жилищна стратегия и национални програми за нейната реализация.

Регионална свързаност и развита инфраструктура

→ Утвърждаване на стандарт за провеждане на обществени поръчки в областта на пътното строителство по критерий най-ниска цена и с отговорност за качеството на настилката и съоръженията - с цел премахване на непрозрачните практики и възможностите за корупция чрез въвеждане на максимално изчерпателни задания при обществените поръчки;

→ Прозрачни обществени поръчки и пряк достъп на малкия и среден строителен бизнес до държавни проекти; строителство на безопасни пътища с дълъг срок на гаранция за поддръжка;

→ Довършване на стратегически пътни проекти:

- проектиране и изпълнение на тунела през Петрохан и тунела при Шипка;
- законосъобразно довършване на проектирането и строителството на автомагистрала „Хемус“;
- ускорено изграждане на обходен път около Плевен за автомагистрала „Хемус“;
- проектиране на продължение
- на автомагистрала „Черно море“ от южната до румънската граница като част от линията Александруполис-Констанца;
- довършване на строителството на магистрала „Европа“ и на скоростния път „Видин-Ботевград“;
- приоритетни обходни пътища, които са важни за националната и регионална свързаност, напр. обходите на Пловдив, Плевен, Враца, Провадия, Видин, Ямбол и др;

→ Законодателни решения за уреждане на статута на съществуващите незаконни възлагания по договори за поддръжка на републиканската пътна мрежа, незаконните инхаус възлагания и строителство с изтънен асфалт, така че в полза на гражданите да действат дългосрочни гаранции за качество на строителството;

→ Започване на активна работа по изграждане на одобрения от ЕК участък на магистрала „Струма“ извън Кресненското дефиле и успоредно с това максимално бързо възлагане на проучвания за изграждане на второ трасе извън дефилето;

- Програма за подобряване на безопасността на движение и намаляване на броя на жертвите по пътищата чрез кампании за превенция, по-качествена настилка, по-добра маркировка, намаляване на опасните участъци и по-строг контрол за спазване на правилата на пътя, камери за контрол на скоростта. Конкретни мерки за справяне с черните отсечки в България като пътя Русе-Бяла, магистрала „Тракия“ около Ихтиман, Велико Търново по пътя към Арбанаси и Прохода на Републиката, облекчаване на трафика към Румъния и др. Идентифициране и приоритетен ремонт и реконструкция на 100-те най-опасни отсечки в страната;
- Възлагане на проектиране и монтаж на енергийно-ефективно (вкл. чрез използване на ВЕИ) осветление по съществуващи магистрални отсечки и скоростни пътища, вкл. и на/в близост до всички съоръжения и пътни възли. Мяркмата осигурява бързо и качествено подобряване на комфорта и безопасността на пътуване и способства за намаляване на пътно-транспортните произшествия;
- Активно сътрудничество с Румъния за изграждането на нови мостове над река Дунав и създаване на реална свързаност на дунавските градове чрез цялостно обновяване на ключови пристанища за пасажерски превози и леки товари, както и създаване на модерна довеждаща инфраструктура до тях;

По-удобно и модерно пътуване с БДЖ

- Повишаване на качеството, удобството и честотата на ЖП транспорта чрез:
  - закупуване до 2026 г. на над 60 нови влака с висока максимална скорост, които да се използват както за дълги пътувания, така и за крайградски обществен транспорт;
  - ремонт и дигитализация на максимално голяма част от релсите в страната;
  - изграждане на нова билетна резервационна система, която да е отворена за интеграция в национална билетна система;

→ **Започване на модернизирание на следните направления с цел по-бързо движение на влаковете състави (до 160 км/ч):**

- Драгоман – София – Пловдив – Димитровград – Свиленград;
- Пловдив – Стара Загора – Карнобат – Варна/Бургас;
- Видин – Мездра;
- София – Перник – Кулата;
- Русе – Горна Оряховица – Търговище – Шумен – Каспичан – Варна;
- Карлово – Пловдив, и Радомир – Кюстендил.

→ **Дигитализиране на разписанията на междуградския автобусен транспорт и синхронизиране с разписанието на БДЖ. Възможност за гражданите да търсят и планират маршрути с обществен транспорт от/до всяка точка на страната. Въвеждане на възможност за ползване на общ билет за ЖП и градски транспорт;**

→ **Значително подобряване на железопътната инфраструктура на страната чрез:**

- Стартиране на 10-годишна национална програма за модернизация на сигнализацията, централизацията и управлението на 235 гари в страната, използващи остарели технологии с по-ниско ниво на безопасност, чийто ресурс е изтекъл вече или ще изтече през следващите 20 години;
- Включване в градоустройствените планове и развитие на градските железници в големите областни градове.

→ **Осъвременяване на осигурителната техника, чрез изграждане на системата ERTMS/ETCS с цел предотвратяване на произшествия (сблъсъци на влакове) и други инциденти.**

Авиотранспорт

→ **По-пълно интегриране в авиационния бранш на ЕС и подобряване на националния рейтинг по авиационна безопасност;**

→ **Използване на дипломатически средства за насърчаване на откриването на нови линии по въздух и вода с Турция и Грузия за засилване на икономическия и туристическия обмен между страните от Черноморския регион, както и с Испания, Португалия, Франция и Ирландия;**

- Осигуряване на националната сигурност като гранична и фронтова държава чрез повишаване контрола по сигурността на летищата, включително на летища, които не се ползват системно, но поради характеристиките си създават риск от нелегално проникване по въздушен път;
- Облекчаване условията за обособяване на места за излитане и кацане и изграждане на летателни площадки за т.нар. “малка авиация”.

Ефективно местно самоуправление

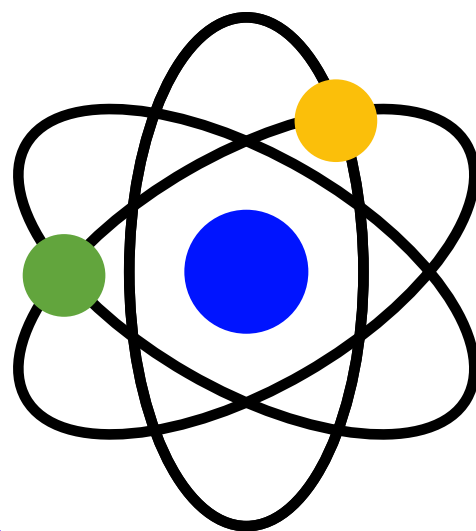
- Продължаване на политиката за прозрачно и справедливо разпределяне на държавния ресурс за общински проекти в полза на всички общини, така че средствата да достигнат до най-много хора и там, където са най-необходими;
- Подобрена правна, финансова и стратегическа рамка за фискална децентрализация – използване на добри практики, стандартизирани договори и споделени услуги с цел повишаване качеството на услугите за гражданите; развиване на капацитета на местните власти за прилагане на съответните критерии за добро финансово управление и измерване на изпълнението;
- Разглеждане на механизми за увеличаване нивото на собствените приходи на общините, както и за повишаване на финансова независимост на отделните населени места, включително по-малките такива в рамките на една община. Контрол върху разходването на средствата.

България като предпочитана дестинация за туризъм от българи и чужденци

(за по-пълен и подробен набор от дейности в сектор “Туризъм”, виж раздел „Европейска икономика за европейски доходи“)

- Развитие на модерна и иновативна визия за българския туристически продукт, създаване на отличителен български туристически бранд;

- Подобрена достъпност на България чрез инвестиции в транспортни коридори и въздушна свързаност. Развитие на програмите и моделите за съвместна работа с международните туроператори и туристически агенции;
- Ефективен контрол срещу презастрояването на българските курорти;
- Създаване на стандарти за маркиране на маршрути за планинско колоездене и пешеходен туризъм
- Създаване на национален план за подобряване на връзката между средното образование и туристическия бизнес, осигуряване, развитие и подпомагане на кадрите в туризма и гр. свързани дейности.

Качествено образование и развитие на българската наука

В коалиция “Продължаваме Промяната - Демократична България” вярваме, че всички български деца и младежи заслужават качествено образование. Затова като първи стъпки стартирахме проекта за електронни ресурси „Дигитална раница“; заделихме над 400 млн. лв. за ремонт и строителство на детски градини, училища и спортни площадки; започнахме мащабна програма за безплатни извънкласни дейности за спорт и изкуства във всяко училище, направихме детските градини безплатни и осигурихме безплатни учебници за учениците. Българските университети и научни институти трябва да се развиват и подкрепят, за да се съревновават с най-добрите в света. Затова стартирахме изследователските университети, подкрепихме центровете за върхови научни постижения и за компетентност, въведохме стимули за публикуване на статии в престижни научни издания. Повишихме заплатите във висшите училища, увеличихме студентските и докторантските стипендии, въведохме проектните докторантури, които позволяват по-високо възнаграждение и работа по задачи от интерес и в полза на бизнеса. Започнахме да развиваме понятието за качествено образование и правилата за неговото гарантиране от страна на държавата. Осигурихме възможности за по-добра интеграция на българските висши училища в Европейското пространство за висше образование чрез законодателни промени.

Ще работим за:

- Достъп до безплатно качествено образование за всяко дете; Образователна система с по-малко стрес, изграждаща личностни, ключови и професионални компетентности, ориентирани към бъдещето;
- Нова програма за стимулиране на качеството в училищното образование - допълнително финансиране за училищата с най-добри резултати и за тези, които осигуряват най-голям напредък на учениците в отделните етапи;
- Училище с индивидуален подход, развиващ потенциала на всяко дете, с фокус върху развитието на критично мислене и личните способности, без зазубряне;
- Повишаване на привлекателността и престижа на учителската професия и осигуряване на повече автономност и уважение към приноса на учителите; редовно актуализиране на учителските заплати на ниво от 125% спрямо средната заплата в страната; Осигуряване на безплатен достъп на учителите до всички държавни музеи и галерии;
- По-добра подготовка и ефективна подкрепа за учителите и директорите;
- Намаляване на административната тежест, модернизиране на методите на преподаване и повишаване на автономията на преподавателите; Осигуряване на допълнителни средства за съвременна материално-техническа база (дигитализация и AI);
- Построяване на нови училища, детски градини и ясли, където не достигат и компенсации за родителите, чиито деца не са приети;
- Достъп до образование на български език за всяко дете в чужбина;
- Национална система от висши училища, която подготвя мислещи граждани и специалисти на световно ниво, в съответствие с нуждите на бизнеса, администрацията и обществото;
- По-добър достъп до висше образование и популяризиране на професионалното образование - със стимули за привличане на ученици и студенти в специалности, обучаващи дефицитни кадри;
- Допълнително финансиране на университетите, които влязат в топ 500 и в топ 1000 на висшите училища в световните класации;

- Развитие на българската наука и подкрепа за българските учени чрез по-високи възнаграждения, подобряване на материалната база и участие в международни проекти и сътрудничества;
- Подкрепа на програми, чрез които българските учени да решават реални проблеми на бизнеса за повишаване на конкурентостта на българската.

Качествено, безплатно и интересно образование за всички деца

Подобряване качеството на образователния процес

- Нова програма за стимулиране на качеството в училищното образование - допълнително финансиране за училищата с най-добри резултати и за училищата осигуряващи най-голям напредък на учениците в отделните етапи;
- Въвеждане в нормативната рамка на предучилищното и училищното образование на ясна дефиниция за качествено образование;
- Въвеждане на информационна система за управление на образованието на базата на данни, която да оптимизира събирането, структурирането и анализа на информацията в областта на предучилищното и училищното образование, докато едновременно с това чрез интелигентна цифровизация на процесите намалява административната тежест за педагогическите специалисти и директорите;
- Осъвременяване на учебните програми и методите на преподаване в предучилищното и училищното образование с приоритет на компетентностния подход и функционалното развитие на децата и младежите – чрез игрови подходи, проектно и проблемно ориентирано обучение, „обърната класна стая“, участие в дебати, практически занимания, уроци на открито и групи подобни;
- Осигуряване на допълнителни средства за съвременна материално-техническа база (дигитализация и AI);
- Промяна в методиката за оценяване на учебниците и подобряване на качеството им чрез премахване на излишния материал и развиване на разделите за упражнения и затвърждаване на наученото;

- **Обогатяване на образователния облак „Дигитална раница” с нови безплатни електронни ресурси (уроци, видеоматериали, тестове) за ученици, учители и родители и развитие на персонализираното обучение, вкл. с методите, подпомогнати от изкуствен интелект;**
- **Подготовка и широко обществено обсъждане на стандарти за качеството в училищното и предучилищното образование, които отчитат всички основни елементи на образователния процес – материална среда, квалификация на учителите, методи на преподаване, организация и координация на процесите, индикатори за постигнати резултати и др., и целят намаляване на неравенствата между различните образователни институции;**
- **Въвеждане на система за оценка на добавената стойност във всяко училище като част от оценката на резултатите в системата за качество и промяна в принципа на финансиране на училищата – от „парите следват ученика“ към „парите следват качеството“;**
- **Прилагане на национална програма за активно включване на специалисти от бизнеса, университетски преподаватели и здравни специалисти в училищното образование;**
- **Създаване на интегрирани училища, съвместно с водещите университети, като се използват университетската база и преподавателите за обучение и за научни изследвания, с цел задържане на добрите ученици в страната и подготовка на специалисти на световно ниво;**
- **Намаляване на административната тежест върху директорите и учителите и оказване на методична помощ при кандидатстване по национални и европейски проекти;**
- **Промяна в нормативната база за по-ефективно взаимодействие между учителите и родителите, основано на взаимно уважение и сътрудничество, и в полза на обучителните и възпитателните процеси на децата и учениците. След широко обществено обсъждане, приемане на етичен кодекс за взаимодействие между учителите и родителите;**

- Постоянна актуализация на списъка на професиите и стимулиране на взаимодействието между професионалните гимназии и бизнеса според актуалните потребности на пазара на труда;
- След провеждане на обществен дебат и постигане на широко съгласие – постепенна промяна във форматите на НВО и ДЗИ за стимулиране и оценка на усвояването на компетентности и умения, вместо наизустяване и възпроизвеждане без разбиране;
- Провеждане на задълбочена оценка за въздействието на Закона за предучилищно и училищно образование и на подзаконовите нормативни актове и формулиране на конкретни препоръки за развитие на нормативната база;

Развитие на способностите и индивидуална грижа за всяко дете и ученик

- Въвеждане на национална система за проследяване на ранното детско развитие в яслите и в детските градини и за своевременна подкрепа от специалисти за всяко дете, в изпълнение на Плана за насърчаване на ранното детско развитие, одобрен през 2024 г.;
- Създаване на специализирани учебни програми, методични указания за тяхното прилагане и на учебни помагала за обучение на деца в предучилищна възраст, чийто майчин език е различен от българския. Създаване на система за ранна подкрепа в предучилищна възраст на всяко дете, което не знае български език;
- Прилагане на индивидуален подход към всяко дете и ученик за обучение без зазубряне, за развитие на личните таланти и на ключовите умения за анализ на информация, критично мислене, оформяне и представяне на собствени идеи, конструктивно обсъждане, работа в екип, лидерство, разпознаване на дезинформация и гр.;
- Създаване на национален регистър на децата с изявени гарби и на национална програма за подкрепа на подготовката и участието на учениците в национални и международни олимпиади и състезания;

- Разширяване на националната програма за безплатни занимания по интереси (извънкласни дейности) със занимания в областта на науката и технологиите (STEM), предприемачеството, изкуствата и спорта;
- Развитие на цялостна национална система за професионално и ранно кариерно ориентиране на учениците;
- Осигуряване на специалисти и развиване на система за подкрепа на социалното и емоционалното развитие на всяко дете и ученик, съобразно най-добрите световни практики;
- Развиване на цялостна система за превенция на агресията в българските училища, включваща регулярни срещи на всеки ученик с психолог, както и с други специалисти, при необходимост за ранно идентифициране на потенциални проблеми;
- Разширяване на подкрепата за личностно развитие, като се използват по-ефективно и трите нива на подкрепа – обща, допълнителна и специална. Допълнително ресурсно подпомагане за деца със СОП чрез осигуряване на повече специалисти към училищата и подобряване на координацията с регионалните ЦСОП. Осигуряване на специални програми, ресурси и учебници спрямо индивидуалните нужди и способности на децата;
- Подобряване на механизма за привличане и задържане в училище на децата от социални групи с нисък образователен и социален статус чрез включване на повече щатни образователни медиатори, социални работници и други специалисти за по-ефективна работа с родителите и подобряване на координацията между отговорните институции;
- Развитие на участието на ученици в управлението и организацията на училищния живот (включително на децата и младежите от уязвими групи) чрез активното им включване в училищни консултативни съвети, съобразно законодателството.

Развитие на педагогическите кадри и подобряване на управлението на образователните институции

- Актуализиране на Наредбата за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител”, като се включат допълнителни практически стажове в разнообразна образователна среда по време на университетското обучение и се завишат изискванията към кандидат-студентите и към дипломиращите се педагогически специалисти;
- Редовно актуализиране на учителските заплати на ниво от 125% спрямо средната работна заплата в страната и съответно актуализиране на заплатите на директорите и на останалите специалисти в училищната система;
- Повишаване на заплатите на работещите в детските градини и ясли: на педагогическия персонал и специалисти – на 125% спрямо средната работна заплата в страната, на помощник-възпитателите – поне 170% от минималната работна заплата и на другия непедагогически персонал – поне 130% от минималната работна заплата;
- Прилагане на ефективна система за подкрепа на новопостъпилите учители в първите 3 години след назначаването им от техни по-опитни колеги, от университетски преподаватели и от обучителни организации;
- Допълнителна квалификация на учителите за развиване и усвояване на съвременни иновативни методи за преподаване, съобразени с нуждите на учениците и разширяване на обхвата на платформите за обмен на успешни практики. Създаване на система за оценка на ефекта от квалификациите, включваща обратна връзка от обучаемите и проследяване на резултатите на учениците;
- Създаване на единни критерии за присъждане на професионална квалификационна степен (ПКС) и следдипломна квалификация на педагогическите специалисти;

- Създаване на официален регистър към сайта на МОН на департаментите за усъвършенстване на учители, които имат право да провеждат процедури за присъждане на ПКС, както и на предлаганите от тях форми и теми на квалификация;
- Създаване на система за ранно идентифициране на недостиг от учителски кадри по предмети и региони, както и за квалификация и преквалификация на кадри за преодоляване на този проблем;
- Провеждане на конкурси за избор на директори на училища и детски градини при условия, недопускащи субективност и партийно влияние и с фокус върху компетентностния профил на директора;
- Осигуряване на курсове за повишаване на управленските знания и умения на директорите и на лидерските екипи в училищата и детските градини, както и на платформи за обмяна на управленски опит между тях;
- След широко обсъждане, въвеждане на атестиране на директорите на училища и детски градини - с възможности за предсрочно прекратяване на договора им за управление при неизпълнение на управленските им програми;
- Промяна в организацията на работата на районните управления на образованието (РУО), вкл. засилване на техния експертен и административен капацитет и повишаване на тяхната роля в методичната подкрепа на училищата, при постепенно нарастване на училищната автономия;
- Преосмисляне на ролята и организацията на работа на Националния инспекторат по образование; засилване на неговия административен капацитет и поставяне на реалистични цели и задачи;
- Използване на дигитализираните системи в образователната система за ефективно и прозрачно събиране и анализ на данни с цел подобряване на управлението и за осигуряване на ефективен контрол върху изразходвания публичен ресурс.

Осигуряване на качествена материална база и адекватни разходни стандарти

- Стартиране на национална програма за строителство на нови достъпни училищни сгради, физкултурни салони и спортни площадки, както и за ремонт на съществуващите, в допълнение на средствата, осигурени по предходни програми с цел осигуряване на едносменен режим на обучение във всяко училище;
- Увеличаване на средствата за делегираните бюджети на училищата и оптимизиране на формулите за тяхното разпределение с цел по-справедливо и ефективно използване, както и за подкрепа на целодневното обучение и на заниманията по интереси във всяко училище;
- Финансиране на строителството на нови достъпни детски градини и ясли във всички общини с недостиг на места до пълно решаване на този проблем и продължаване на компенсациите за родителите, чиито деца не са приети;
- Съвместно с министерството на здравеопазването, усъвършенстване на нормативната основа и облекчаване на изискванията за строеж на нови детски градини и ясли, както и за създаване на детски центрове и кооперативи за отглеждане на деца;
- Актуализиране на стандарта за децата в детските градини и яслите с цел осигуряване на качествена храна, предимно от български производители, и на широк набор от интересни и разнообразни дейности за развитие на потенциала на децата. Осигуряване на строг контрол на качеството на храната;
- Подобряване на достъпа до качествено образование в малките населени места чрез увеличаване броя на защитените и средищните училища и закупуване на допълнителни автобуси, които да осигуряват транспорт в удобни за учениците периоди от деня;
- Подобряване на условията на труд на педагогическия и помощния персонал в детските градини и яслите; постепенно намаляване навсякъде в страната на съотношението деца-възрастен до приетия норматив.

Подпомагане на работата на българските училища в чужбина

- Разработване на програми за изучаване на български език и литература, история и география на България, съобразени със спецификата на българските деца, растящи в многоезична среда и насочени към овладяване на езика и развитие на речта;
- Организация на учебния материал като базов и надграждащ. Разработване и предоставяне на печатни и електронни учебници и учебни помагала, съобразени с възрастовото разнообразие и различното ниво на владеене на езика от децата и младежите, обучаващи се в българските училища в чужбина;
- Подобряване на институционалното взаимодействие между държавната администрация и българските училища в чужбина, отчитайки разликите в потребности на българските училища в различните части на света;
- Облекчаване на административната тежест върху директорите и учителите чрез дигитализация и цялостен електронен обмен на документацията;
- Анализ и промяна при необходимост на правилата:
  - За интеграция в българската училищна система на ученици, чиито родители се завръщат в България;
  - за признаване и приравняване на дипломи на български граждани, завършили средно образование извън България, при прием в български висши училища.
- Анализ и възможно преразглеждане на разпределението на часовете по класове в българските училища в чужбина с цел преодоляване на трудностите при преход от четвърти към пети клас;
- Организационна и финансова подкрепа за по-добро сградно обезпечаване на българските училища в чужбина;
- Дипломатически усилия за въвеждане на българския език като втори чужд език в програмата на избрани чуждестранни реговни училища с езиков профил;

- Противодействие на опитите за „овладяване“ на български училища в чужбина от политически сили, които пропагандират агресивни националистически идеи; стриктно спазване на принципа за деполитизация на системата на предучилищното и училищното образование;
- Създаване на нормативна възможност и осигуряване на средства за участие на ученици от българските училища в чужбина в детски лагери, летни школи и спортни състезания в България.

Висше образование, подготвящо мислещи граждани и специалисти на световно ниво

- По-добър достъп до висше образование за студенти и докторанти, съчетано със стимули за привличане на студенти в специалности обучаващи дефицитни кадри и стимули за по-високо качество на преподаване;
- Стимулиращо финансиране за качество на университетите, които влязат в топ 500 и в топ 1000 на висшите училища в световните класации;
- Законово регламентиране на възможността за 3-годишно обучение в ОНС бакалавър, с възможност за последващо 2-годишно обучение в ОНС магистър, субсидирани от държавата в съгласие с приетата Стратегия за развитието на висшето образование в Република България 2021-2030 г.;
- Усъвършенстване на методиките за подготовка на ежегодните издания на Картата на висшето образование и на Рейтинговата система на висшите училища в България. Разширяване на формите за съвместно използване от две и повече висши училища на материална база и на преподаватели с цел по-качествено обучение на студентите;
- Нормативно гарантиране на пълноценното участие на българските висши училища в инициативата Европейски университети, вкл. участие в съвместно обучение на студенти и издаване на съвместни Европейски дипломи;

- Национална финансова подкрепа на висшите училища, участващи в европейските университетски мрежи, за да могат повече български студенти да учат при по-добри условия и в престижни европейски университети без допълнителни лични разходи;
- Стартиране на мащабна капиталова програма за саниране, ремонт и обзавеждане на студентски общежития и оформяне на студентски кампуси за подобряване условията на живот на студентите;
- Подобряване на учебните програми и на материалната база (вкл. лаборатории и зали за практически упражнения) в координация с бизнеса за привличане и качествена подготовка на студенти в специалности с доказан недостиг на кадри на пазара на труда;
- Увеличаване на размера и редовно актуализиране на докторантските стипендии до 1.5 пъти размера на минималната работна заплата при повишен контрол върху обучението и защитата на докторантите. Подготовка на законови промени за регламентиране на докторантурата като трудов и осигурителен стаж;
- Подкрепа на младежи от уязвими групи за достъп до висше образование, включително в областта на медицината и педагогиката, както и за обучение в защитени специалности и приоритетни професионални направления;
- Осигуряване при определени правила на свободен достъп на студентите до музеи, театри, кино, опера и балет;
- Усъвършенстване на системата за оценяване на обучението в университетите чрез въвеждане на повече обективни индикатори и чрез отчитане на мнението на работодателите и реализацията на студентите. Стартиране на електронна платформа за оценка с цел пълна прозрачност на процеса и на резултатите от оценяването;
- Усъвършенстване на механизмите за гарантиране на качеството на висшето образование, без да се нарушават принципите на академичната автономия;

- Подкрепа с целеви инвестиции на държавните висши училища в регионите и оптимизиране на специалностите и програмите им в координация с бизнеса, в съответствие с необходимите кадри в съответния регион;
- Разширяване на възможностите за висше образование в Северозападния регион с цел осигуряване на всички основни специалисти (вкл. учители, медицински специалисти, икономисти и инженери), отчитайки броя на завършващите средно образование в региона. Създаване на Северозападен университет за осигуряване на необходимото качество и координация в обучението;
- Стимулиране на висшите училища за по-активно включване в програмите за учене през целия живот и активизиране на дейността им по допълнителна квалификация и преквалификация на кадри, вкл. за придобиване на нови ключови компетентности и дигитални умения, в съответствие с динамиката на пазара на труда;
- Развитие на национална мрежа от карьерни центрове във висшите училища с обща база данни за всички студенти и за търсените специалисти по области и професии;
- Повишаване квалификацията на младите преподаватели чрез национално подкрепени обучителни програми, включително за техните компютърни, езикови и предприемачески умения;
- Създаване на цялостна стратегия и предприемане на действия за привличане на чуждестранни студенти, вкл. от страни извън ЕС.

Развитие на българската наука и подкрепа за българските учени

- Развитие на съвременна научна инфраструктура чрез допълващи се финансови източници (програми за изследователски университети, центрове за върхови постижения и за компетентност, националната карта за научна инфраструктура), както и на адекватни средства за провеждане на научни изследвания и за решаване на важни за обществото и икономиката научно-приложни проблеми;

- Национална подкрепа на научните организации и висшите училища за включване в европейските консорциуми за научна инфраструктура и в международните научни мрежи, организации и инициативи;
- Създаване на единно контактено звено за всички европейски научни и иновационни програми, обслужващо научните организации и университетите в страната;
- Осигуряване на системи за адекватно заплащане и кариерно развитие на учените в по-добро съответствие с постигнатите от тях резултати, отчитайки спецификите на всяко научно направление;
- Създаване на система, обвързваща атестацията на учените и преподавателите с изискванията за заемане на съответната академична длъжност чрез използването на балансиран набор от количествени и качествени показатели;
- Стимулиране на мобилността на учените между различни научни организации и университети в стопански и административни институции и чрез специализации в чужбина;
- Осигуряване на средства чрез национални програми за участия в конференции на млади учени и за публикуване на статии в издания с импакт фактор (impact factor) или с оценка за цитируемост (CiteScore);
- По-тясно обвързване на публичното финансиране на научните организации с публикуването от тях научни резултати и с приложението на тези резултати в полза на икономиката, за експертни оценки и в обучението;
- Стимулиране на развитието на отворена наука в България: подкрепа на публикуването на научни публикации с отворен достъп, споделянето на научни данни, създаването и споделянето на приложения и услуги с отворен код;
- Развитие на национална програма за включване на учените от висшите училища и научните организации в училищното образование и в извънкласните дейности на учениците, включително в областта на STEM обучението, изкуствата и спорта;

- Подобряване на системата за академично израстване чрез промени в ЗРАС – подбор на част от членовете в научните журита на случаен принцип от списък със специалисти в съответното професионално направление и научна област. Осигуряване на допълнителна прозрачност чрез национална система, която представя публично всеки етап от конкурсите за академично израстване;
- Разширяване на обхвата на проверките за плагиатство чрез законови промени, изискващи всяко висше училище и всеки научен институт да формира своя комисия по академична етика и да приеме етичен кодекс, в който са описани процедурите за проверка и санкциите при установяване на плагиатство;
- Подобряване на процедурите и повишаване на прозрачността при оценка на проектни научни предложения в съответствие с най-добрите международни практики;
- Промени в Закона за обществените поръчки и в свързаните подзаконови актове за по-ефективно използване на средствата за научни изследвания, в съответствие с добрите международни практики;
- Постепенно повишаване на броя на учените до характерни за ЕС нива и балансиране на разпределението им по възраст, пол, научни области и региони;

Съвременно и достъпно здравеопазване

Според българите здравеопазването трябва да е основен приоритет на всяко управление. Ние споделяме това и вече две години вървим по пътя на Промяната на здравеопазването ни. Факт е, че българите имат най – ниската продължителност на живота в Европейския съюз при най – много болници на глава от населението. Изведохме профилактиката и превенцията като водещ приоритет и затова повишихме за две години с повече от 60% приходите на лични лекари, специалисти и дентални лекари по НЗОК. Осигурихме средства и задължихме болниците да увеличават възнагражденията на лекарите и медицинските сестри, за да не търсят реализация в чужбина.

Осигурихме повече безплатни изследвания за осигурените българи. Намалихме доплащането на 400 лекарства за сърдечно-съдови заболявания, а 56 от тях вече са напълно безплатни и така помогнахме на над 600 000 души в цяла България. Осигурихме безплатни медицински изделия за всички хора с диабет, което ще доведе до увеличаване с 10 години на средната им продължителност на живот.

Детското и майчино здравеопазване остават приоритет, като държавата заплаща повече здравни услуги и облекчи достъпа до скъпоструваща диагностика като скенер и ЯМР. Въведохме нови изисквания в грижата за децата в детските градини, вкл. поставяне на инсулин.

Осигурихме за пръв път в България спешна медицинска помощ по въздуха.

Първият хеликоптер вече е тук, очакваме още 7 до 2026 г.

Спешната помощ в страната ще има вече 42 високопроходими и 4x4 линейки, а 39 лечебни заведения ще получат най-модерно оборудване с парите, които осигурихме по ПВУ.

Ще работим за:

1. Намаляване на доплащанията и по-добър достъп до медицинска и дентална помощ и фармацевтични грижи:

- Гарантиране на достъп до качествена медицинска помощ, лекарствени продукти и медицински изделия във всяка точка на страната;
- Намаляване на преките доплащания от пациентите за болнично лечение, лекарства и медицински изделия и ефективен контрол;
- Включване на пълния капацитет на съществуващата за първи път в страната спешна медицинска помощ по въздух до края на 2026 г.;
- Допълнително държавно финансиране за лечение на тежко болни деца и деца с редки заболявания според най-добрата възможна грижа.

2. Осигуряване на медицински специалисти за България:

- Минималните заплати на медицинските специалисти да станат най-малко 80% от средната работна заплата, а стартовата заплата за млад лекар да е равна на средната за страната;
- Създаване на условия за обучение на повече специалисти по здравни грижи и лекари чрез финансиране и откриване на повече места за обучението и специализацията от държавата;
- Кампании за повишаване на репутацията на професиите в здравеопазването и активно сътрудничество със съсловните организации на медицинските специалисти;
- Подобрение на системата за следдипломно обучение и на капацитета за научна дейност в клиниките.

3. Качество на медицинската помощ и общественото здраве

- Въвеждане на стандарти за времето за реакция, достигане до пациентите и транспорт до лечебно заведение при спешни случаи в цялата страна;
- Изработване и прилагане на стандартни оперативни процедури за поведение по медицински специалности;
- Реално въвеждане на прозрачни критерии за достъпност и качество и на медицинските дейности;

- Намаляване на заболяемостта чрез редовна и качествена профилактика за ранна диагностика и за лечение без престой в болница;
- Дигитализация на здравеопазването и прилагане на дигитални технологии като ефективен метод за създаване на здравословни навици и проследяване на риска при социално значими заболявания;
- Реформа на НЗОК: преразглеждане на структурата, процесите и контролните механизми, въвеждане на механизми за прозрачност и за обществен контрол.

Намаляване на доплащанията и по-добър достъп до медицинска и дентална помощ и фармацевтични грижи

- Намаляване на преките доплащания от пациентите за болнично лечение, лекарства и медицински изделия, изборът на екип да не е задължителен; силна подкрепа за хората, страдащи от най-масовите заболявания в страната. Осигуряване на възможност за безплатни лекарства за диабет, сърдечно съдови заболявания (вкл. комбинирани лекарства), неврологични и респираторни болести, както и неколккратно намаление на доплащанията за медицински изделия и консумативи чрез остойностяването и финансирането им през клиничните пътеки;
- Въвеждане на съотношения на доплащанията спрямо цените на клиничните пътеки, заплащани от НЗОК и броя на отчетените случаи;
- Пациентът да има информация колко плаща за неговото лечение НЗОК и по каква причина се налага доплащане;
- Разширяване на достъпа до високоефективни изследвания в извънболничната медицинска помощ;
- Реално остойностяване на еднократните клинични пътеки и амбулаторните процедури с цел намаляване на болничния престой или не е необходимо да ви приемат „по пътека“ за едно изследване;
- Подобрен достъп до рационална лекарствена терапия и намаляване на разходите за пациентите, като НЗОК заплаща за повече лекарства за деца и възрастни. Контрол на резултатите от лекарственото лечение и по-ефективно ползване на бюджетните средства за медикаменти;
- Законодателни промени за контрол върху разходите за лекарствени продукти и насочване на средствата към нови терапии и реимбурсиране на социално значими заболявания;

- **Централизирано закупуване на медицински изделия и лекарствени продукти от държавните и общински лечебни заведения;**
- **Ефективен контрол и прекратяване на неправомерни практики при разходване на публични средства в здравеопазването с включване на АДФИ, НАП, НЗОК и ИАМН и използване на данните от Националната здравно-информационна система за контрол в реално време;**
- **Разширяване на дейностите от извънболничната помощ с цел подобряване на превенцията и ранна диагностика на заболяванията;**
- **Повече диагностика и лечение без престой в болница - разширяване на възможностите за достъп до здравеопазване с приоритет върху личните лекари и специалистите извън болниците;**
- **Осигуряване на адекватен брой болнични легла и медицински кадри спрямо потребностите на българското население и европейските стандарти. Реструктуриране на болничната инфраструктура според конкретните нужди в отделните региони. Изграждане на система от извънболнична и болнична помощ, която обхваща всички населени места, разпределени в отделни групи според населението и местоположението им според приетата класификация от пет нива в Националната здравна стратегия;**
- **Създаване на регионални лечебни заведения, които да дават гъвкав и адекватен отговор на намаляващия брой медицински специалисти в отдалечени и малки общини;**
- **Създаване на система за достъп до детско здравеопазване в цялата страна чрез преглед на съществуващите структури, създаване на неотложна извънболнична педиатрична помощ и изграждане на Националната детска болница;**
- **Намаляване на детската смъртност и усложненията при бременност чрез реализиране на достъп до медицинско обслужване на неосигурени майки, разширяване на обхвата на биохимичния скрининг за бременни и осъвременяване на практиките;**

- Допълнително държавно финансиране за лечение на тежко болни деца и деца с редки заболявания според най-добрата възможна грижа, включително и в чужбина; улесняване и ускоряване на процедурите по обезпечаване на лечението в чужбина;
- Увеличение на държавното финансиране за повече безплатни дентални услуги и грижи за деца и възрастни; безплатни консултации за ученици със стоматолог и при нужда – панорамни снимки; безплатно ортодонтоско лечение за деца, родени с малформации;
- Подобрен достъп на пациенти с редки заболявания до иновативни лекарства и диетични храни за специални медицински цели; обновяване и разширяване на списъка с помощни средства, приспособления и медицински изделия за хора с увреждания; отпускане без формалности и посещение на институции;
- Въвеждане на устойчиви мерки за преодоляване на недостига на често използвани лекарства в страната;
- Подобряване на състоянието на лечебните заведения за психично здраве; облекчен достъп до помощ за психично здраве;
- Предоставяне на интегрирана медицинска грижа за психично здраве, съставена от клинична и психологична помощ;
- Изграждане на специализирани центрове за лечение на инсулт в повече областни градове в страната;
- Въвеждане в действие на цялостната система за спешна помощ по въздух с 6 медицински хеликоптера до края на 2026 г.;
- Увеличаване на броя екипи на спешна помощ и активно включване на парамедици. Осигуряване на достатъчно изходни точки на линейките в големите градове;
- Създаване на навременна комуникация между номер 112, линейки и болници/ спешни звена за бърз прием в лечебно заведение; по-добра организация за прием в спешните центрове и отделения без излишно чакане и фатални инциденти;

→ Ремонт на централите за спешна медицинска помощ и закупуване на нови линейки.

Осигуряване на медицински специалисти за България

→ Минималните заплати на медицинските специалисти да достигнат най-малко 80% от средната работна заплата (СРЗ), а МРЗ за млад лекар да е на нивото на СРЗ;

→ Създаване на повече медицински специалисти във висшите медицински училища;

→ Инвестиции в освобождаване от студентски такси и покриване на разходи за обучение със стипендии;

→ Програми на МЗ за повишаване на популярността на работата на медицинските специалисти;

→ Кампании, финансирани от държавата, за прием на студенти, специализанти и докторанти;

→ Съвместно изработване на стратегии за развитие на кадрите в здравеопазването със съсловните организации на медицинските специалисти;

→ **Подобрене на системата за следдипломно обучение:**

- Въвеждане на единна и прозрачна система за медицинското следдипломно обучение и специализация за медици;
- Осигуряване на финансиране за откриване на достатъчно места за специализация в болничните заведения;
- Мерки за стимулиране на интереса към специалности и региони в държавата с недостиг на кадри;
- Запазване на водещата роля на съсловните организации в продължаващото обучение за повишаване на квалификацията на медицинските специалисти;
- Стимулиране на гентални лекари за придобиване на специалност и осигуряване на механизми за финансиране за мярката;

- Целенасочено развитие на определени медицински специалности като педиатрия, обща медицина, спешна медицина и други;
- Продължаване на политиката на увеличение на възнагражденията на медицинските специалисти;
- Прекратяване на практиката на съществена разлика между най-ниските и най-високите заплати в болничните лечебните заведения чрез въвеждане на нормативен праг от 1:20;
- Предприемане на мерки за повишаване на броя на медицинските сестри в болниците чрез установяване на справедливи възнаграждения и добри условия на труд;
- Увеличаване броя на парамедиците, лекарските асистенти и др. и активното им включване в системата на здравеопазването чрез регулирани обучителни програми и ясни отговорности.

→ **Повишаване на капацитета за научна дейност в клиниката:**

- Осигуряване на устойчива подкрепа за научната дейност в областта на медицината и стимулиране на младите лекари и студенти за участие в научна дейност;
- Създаване на програма за специализация, интегрираща клинична и научна работа.

Качество на медицинската помощ и общественото здраве

→ Приемане на съвременни протоколи за действие на медицинските специалисти чрез Правилата за добра практика и с други подходящи механизми;

→ Въвеждане на стандарти за времето за реакция, достигане до пациентите и транспорт до лечебно заведение при спешни случаи в цялата страна;

→ Дефиниране и реално въвеждане на всеобхватни и прозрачни критерии за достъпност и качество на медицинските дейности (включително първична, специализирана, болнична и спешна помощ, с цел по-голяма прозрачност и осведоменост на обществото за качеството на предоставяните медицински дейности;

→ Предприемане на мерки за оздравяване на факторите на заобикалящата среда – чистота на атмосферния въздух, намаляване замърсяването на почви и води;

- Развитие и прилагане на дигитални технологии като ефективен метод за промоция на здравословни навици и проследяване на риска за социалнозначими заболявания;
- По-ефективен контрол и осигуряване на качеството на здравните грижи от Изпълнителна агенция „Медицински надзор“, Изпълнителна агенция по лекарствата и Националния съвет по цени и реимбурсиране на лекарствените продукти;
- Реално финансиране и реализиране на превенция и профилактика по възрасти и целеви групи, чрез създаване на фонд “Обществено здраве”, прозрачно финансиран от акцизи, както е заложено в съществуващата нормативна уредба;
- Повече безплатни профилактични прегледи и изследвания за деца и възрастни, финансирани от НЗОК;
- Създаване на Профилактичен календар за всички рискови групи с цел диагностика и ранно лечение на социалнозначими и онкологични заболявания. Календарът ще съдържа редовни прегледи според здравния профил на гражданите и заплатени от НЗОК или от държавата изследвания и консултации със специалисти;
- Уведомяване и активно информиране на рисковите групи от населението за предстоящи прегледи и изследвания;
- Създаване на централен орган, който управлява националните програми за скрининг и превенция и следи за количествените и качествени показатели;
- Въвеждане на тест за ранна детска диагностика и проследяване на резултатите от него;
- Създаване на условия за провеждане на превантивно изследване (скрининг) за масови заболявания с участието на пациентски организации и всички медицински специалисти;
- Привеждане в действие на приетия Национален раков план и осигуряване на необходимите средства в държавния бюджет;

→ **Приоритизиране на ваксинационния процес на задължителни и доброволни ваксини, вкл. за рак на шийката на матката.;**

→ **Ефективна програма за първична превенция:**

- Съвместна програма с образователната система, фокусирана върху популяризирането на здравословния начин на живот (хранене, ниво на физическа активност) и намаляването на рисковото поведение сред младежите (употребата на наркотици, алкохол, тютюневи изделия, райски газ и други опасни вещества, поведенчески зависимости) и др. Мерки за ограничаване на достъпа на деца до тютюневи изделия, енергийни напитки и наркотични вещества;
- Имплементиране на доказали ефективността си превантивни програми за намаляване на риска от започване на употребата на психоактивни вещества;
- Увеличаване броя на центровете за временно настаняване за бездомни хора със зависимости;
- Подобряване на контрола по спазване на пълната забрана за употреба на тютюневи изделия в обекти с обществено предназначение;
- Провеждане на масови тематични кампании за промоция на здравословния начин на живот сред населението;
- Реформа на НЗОК: преразглеждане на структурата, процесите и контролните процедури, въвеждане на механизми за прозрачност и възможност за обществен контрол.

→ **Дигитализация на здравеопазването:**

- Създаване на държавна структура за дигитализация на здравна система, която да развива нужната експертиза и капацитет и да гарантира силно лидерство на процеса на дигитализация;
- Осигуряване на ефективен и лесен достъп на българските граждани до техните електронни здравни досиета и гарантиране на ефективен контрол и цялостна защита на здравните данни;
- Подобряване на възможностите на здравната система да събира и използва здравни данни, с цел разработване на политики, услуги и научни изследвания, ориентирани към потребностите на българските граждани и гарантиращи достъпа до навременни и качествени здравни грижи;
- Подобряване на съществуващите подходи за наблюдението на здравето, заболяванията и здравните неравенства сред населението с помощта на технологиите;
- Осигуряване на активно участие на заинтересованите страни в разработването и вземането на решения в областта на електронното здравеопазване;

- Подобряване на уменията на Българските граждани и специалистите в здравната системата, свързани с дигиталната трансформация;
- Поетапна дигитализация на всички медицински документи на хартиен носител и добавянето им към електронното досие.

Социална политика за по-добър живот за всички

По време на двете редовни правителства на „Продължаваме Промяната“ и „Демократична България“ за първи път от приемането ни в ЕС индексът за социално неравенство отбеляза намаление. За първи път от 2014 г. насам през 2023 има ръст на новородените в България и броят на заселилите се трайно в България през 2013 г. е с 42,000 по-голям от броя на напусналите. Приехме механизъм за адекватни минимални работни заплати, които да достигнат 50% от средната работна заплата. Наложихме политиката на демографията с увеличен данъчен кредит за работещи родители с дете, безплатни детски градини, безплатни учебници за целия курс на обучение от I до XII клас, безплатен градски транспорт за децата до 14-годишна възраст и по 80 милиона всяка година за строителство на нови детски градини, ясли и училища. Осигурихме 15 милиона лева за скрининг на заболявания, свързани с детското и репродуктивното здраве. За 12 месеца увеличихме пенсиите с над 50% – повече, отколкото за последните 12 години.

Ще продължим да работим за активираща социална политика, подкрепяща развитието и реализацията на хората.

Ще работим за:

- Подкрепа на семейството и родителите, които трябва да са в центъра на социалната политика на държавата;
- Двойно по-големи данъчни облекчения за млади семейства с деца - до 1200 лева за всяко дете;
- Значително повишаване на данъчните облекчения за кредити за първо жилище на млади семейства;
- Продължаване на справедливото увеличение на пенсиите за достойни и спокойни старини на българите, сравними с тези на пенсионерите в другите европейски страни. Модифицирано швейцарско правило: пенсиите да се осъвременяват с по-голям темп от ръста на заплатите или инфлацията;
- Продължаване на политиката за намаляване на неравенствата в диалог с бизнеса и синдикатите и постигане на адекватна минимална работна заплата, която достига 50% от средната брутна заплата в страната;
- Промяна в системата на ТЕЛК, която да гарантира справедлива оценка на нуждите, индивидуална подкрепа за всяко лице с увреждания и намаляване на злоупотребите;
- Намаляване на бюрокрацията и необходимостта от хартиени бележки при получаване на социални помощи;
- Осигуряване на равен достъп до висококачествени социални услуги според потребностите на жителите на всяка област в България.

Подкрепа за младите семейства с деца

- Удвояване на данъчните облекчения за работещи родители от 600 на 1200 лева на дете;
- Значително повишаване на данъчните облекчения за кредити за първо жилище на млади семейства;
- Подпомагане на работещите родители, като се създават предпоставки за качествено съвместяване на личния и служебния живот, включително чрез разширяване на достъпа до услуги за подпомагане на младите семейства;
- Осигуряване на места в детските ясли и градини за всички желаещи чрез финансиране на строителството на нови ясли и градини във всички общини с недостиг, както и предлагане на повече услуги, подпомагащи отглеждането на деца;
- Съвместно с Министерството на здравеопазването, усъвършенстване на нормативната основа и облекчаване на изискванията за строеж на нови детски градини и ясли, както и за създаване на детски центрове и кооперативи за отглеждане на деца;
- Прогължаване на финансовите компенсации за родители, чиито деца не са приети в ясли и градини;
- Повишаване на данъчните облекчения за родители и за родители на деца с увреждания с цел подпомагане и стимулиране на младите семейства;
- Подобряване на механизма за финансова и психологична подкрепа за двойки с репродуктивни проблеми;
- Разширяване на подкрепата за личностно развитие, като се използват по-ефективно и трите нива на подкрепа – обща, допълнителна и специална. Допълнително ресурсно подпомагане за деца със СОП чрез осигуряване на повече специалисти към училищата и подобряване на координацията с регионалните ЦСОП. Осигуряване на специални програми, ресурси и учебници спрямо индивидуалните нужди и способности на децата;

- Осигуряване на специалисти и развиване на система за подкрепа на социалното и емоционалното развитие на всяко дете и ученик;
- Разширяване на националната програма за безплатни занимания по интереси (извънкласни дейности) със занимания в областта на науката и технологиите (STEM), предприемачеството, изкуствата и спорта;
- Въвеждане на интегриран и системен подход чрез обособяване на функциите, свързани с децата и семейството в отделните институции, включително и в ресорните министерства.

Пазар на труда, който развива, подкрепя и възнаграждава справедливо работещите

- Без увеличение на данъци; повишаване на жизненото равнище и доходите от труд чрез развита пазарна икономика и повече инвестиции в сектори с висока добавена стойност;
- По-добра реализация за българите в трудоспособна възраст чрез програми за развитие на ключови умения и компетенции, включително чрез нови възможности за обучение и за удостоверяване на квалификацията и създаването на електронна обучителна платформа за възрастни;
- Намаляване на недостига на квалифицирана работна сила, включително чрез подобряване на образователните програми, програми за преквалификация, ускорен дигитален процес за допускане до пазара на труда на граждани от трети държави и др.;
- По-добро съответствие на търсената и предлагана работна сила въз основа на провеждане на редовни национално-представителни проучвания на потребностите от работна сила по сектори на икономиката. Финансиране на професионалното обучение в сферите с най-голям недостиг и висок икономически потенциал;

- Продължаване на политиката за постигане на адекватни минимални работни заплати в Република България, вкл. минимална работна заплата, която достига 50% от средната брутна заплата в страната или 1060 лв. за 2025 г.;
- Максималният осигурителен доход да се определя по автоматична формула, определена след консултации с всички заинтересовани страни;
- Осъществяване на плавен и сигурен преход от образование към работа чрез програми за придобиване на професионален опит, развитие на дуалното образование и стажуване;
- Специален фокус върху включването на неактивни и безработни лица и младежи под 30 г. чрез таргетирани програми за включване в заетост, образование или обучение;
- Подобряване на програмите за приобщаване на хора с увреждания към пазара на труда;
- Защита на трудовете, осигурителните и социални права на участниците в пазара на труда чрез усъвършенстване на трудовото законодателство;
- Подобряване на политиките за изсветляване на икономиката и ограничаване на “сивия сектор”.

Достойни и спокойни старини за българските пенсионери

- Продължаване на политиката на увеличаване на пенсиите, за да могат българските пенсионери да имат условия на живот, сравними с тези на пенсионерите в другите европейски страни. Модифицирано швейцарско правило: пенсиите ще се осъвременяват с по-голям темп от ръста на заплатите или инфлацията;
- Осигуряване на справедливост и устойчивост в размера на пенсиите, така че никой да не бъде оцетен от формулата за изчисляването им, въпреки периода на придобития от него/нея осигурителен стаж;

- Модифицирано швейцарско правило: пенсиите да се осъвременяват с по-голям темп от ръста на заплатите или инфлацията;
- Извеждане на всички плащания, несвързани с трудова дейност, към системата на социалното подпомагане и повишаване на техните размери;
- Увеличаване на добавката от Учителския пенсионен фонд, която се изплаща на пенсионирани учители до 0,50%;
- Анализ и при необходимост извършване на реформа на категориите на труд, включени в Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране, отразявайки действителните условия на труд;
- Реформа на грижата за възрастните хора чрез отделен бюджет и въвеждане на самостоятелен осигурителен риск и контрол върху доставчиците на услуги;
- Устойчивост на повишаващите се разходи за пенсии и социални добавки чрез ефективна бюджетна политика без необходимост от поемане на допълнителни държавни заеми;
- Повишаване на максималния месечен размер на необлагаемите вноски, които могат да бъдат инвестирани в третия стълб от страна на работодател, от 60 на 120 лева;

Качествено подобряване на живота на хората с увреждания

- Промяна в системата и структурата на органите на медицинската експертиза (ТЕЛК, НЕЛК и други) чрез:
  - Въвеждане на добри практики, основани на Международната класификация на функционирането, увреждането и здравето (МКФУЗ – ICF) при оценка на инвалидността и работоспособността;
  - Разграничаване на степента на увреждане от трудоспособността на лицата;
  - Подобряване на медицинската експертиза, така че да имаме по-добро определяне на степента на увреждане;
  - Включване в процеса на оценката на социален работник, психолог и допълнителни експерти, които да подготвят социален и функционален статус и да дават оценка от каква индивидуална подкрепа се нуждае всяко лице с увреждане;

- Засилване на контрола върху административната работа, медицинската експертиза и решенията на ТЕЛК комисиите.

- Обновяване на списъка с медицински изделия и увеличаване на бюджета за тях с цел предоставяне на модерни и качествени помощни средства;
- Въвеждане на механизми за проследяване на постигането на заложените цели в политиките за подпомагане, интегриране и подобряване на качеството на живот;
- Подпомагане на работодатели за наемане и преквалификация на хора с увреждания;
- Оптимизиране на работата и повишаване на ефективността на специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания;
- Продължаване и доразвиване на политиките за подкрепа на използването на жестовия език за подобряване живота на хората с увреждания.

Социална закрила и намаляване на неравенствата в обществото

- Гарантиране на социалната защита на уязвимите групи от населението и осигуряване на равен достъп до качествени социални и образователни услуги;
- Намаляване на бюрокрацията и минимизиране на изискваните документи на хартия за получаване на социални помощи. Опростени процедури за достъп до социална подкрепа и механизми за ежегодно актуализиране на социалните помощи;
- Прилагане на ефективна система за контрол на отпуснатите социални помощи;
- Извършване на независим анализ на финансирането на социалната система и оптимизиране на разходите ѝ;

- Гарантиране на правата на всички деца и повишаване на качеството на грижата за децата. Подкрепа за семейството за осигуряване на условия за пълноценно отглеждане на детето;
- Промяна в Наредбата за качеството на социалните услуги за въвеждане на стандарти за Ранна детска интервенция;
- Осигуряване на семейна среда или близка до семейната среда на деца, лишени от родителска грижа. Развиване на цялостен подход и координация за превенция на изоставянето на деца чрез разработен междуинституционален механизъм с цел намаляване на броя изоставени деца в институции;
- Продължаване на процеса по извеждане на деца от неработещи институции за грижа и разкриването на нови услуги, с акцент грижа и подкрепа в общността;
- Осигуряване на адекватно национално и европейско финансиране на дейностите, свързани с осигуряване на безопасен интернет и повишаване на осведомеността сред семействата за възможните злоупотреби с деца в киберпространството;
- Избор на независими и компетентни професионалисти в състава на Комисия за защита от дискриминация и допълнителни мерки за повишаване на експертния капацитет на този орган;
- Продължаване на процеса за деинституционализация на резидентните услуги за възрастни лица с увреждания и подобряване на състоянието на резидентните услуги за възрастни хора;
- Реформа в системата на осиновяването, която да осигури справедлива защита на кандидата за осиновяване, осиновени и осиновители, включително и по отношение на правото на достъп до информация за произхода на осиновените;
- Подобряване на интеграционните политики, включително чрез:
  - Въвеждащи курсове по български език за мигранти и лица, получили закрила, и създаване на възможност за добавена стойност за България чрез привличане на квалифицирани специалисти, включително от украинските бежанци в страната;

- осигуряване на подготвителни курсове по български език преди започване на училище за децата бежанци, включително програма за гъвкава дневна грижа в сътрудничество с общините за деца от 3 до 6 години;
- подкрепа от страна на държавата за създаването на образователни центрове за децата бежанци в градовете, в които те надвишават капацитета на образователната система (напр. в общините Варна и Несебър);

→ **Реализиране на отлаганата реформа за детско правосъдие и насърчаване на развитието на програми за превенция и подкрепа за всички деца и младежи в контакт със съдебната система;**

→ **Подобряване на достъпа до палиативна подкрепа в съответствие с национална стратегия за гериатрична грижа и остаряване в добро здраве;**

→ **Безплатно издаване на лични карти, освен в случаите, в които документът е бил загубен или унищожен.**

Подпомагане на социалната икономика, социалното предприемачество и социалните иновации

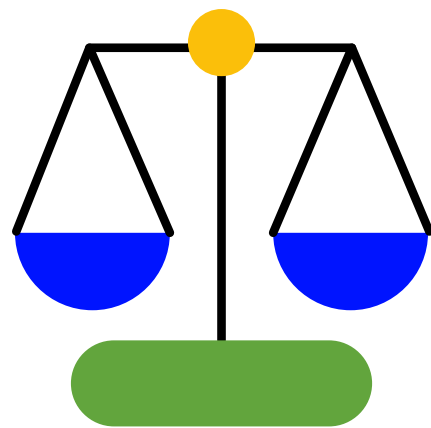
→ **Реформиране на ролята на държавата от доставчик към възложител на социални услуги. Ролята на държавата и местната власт ще сведем постепенно до определянето на необходимите услуги, финансирането и последващия контрол върху тяхното изпълнение;**

→ **Стимулиране на конкуренцията в предлагането на социални услуги, осигуряване на адекватно, непрекъснато и устойчиво финансиране и подобряване систематично на средата и условията за предприятията на социалната икономика, така че те да реализират пълния си потенциал;**

→ **Създаване на условия за обучение на кадри съвместно с образователните институции, включително чрез въвеждане на нови специалности и учебни програми, включително насърчаване на придобиването на умения, свързани със социалното предприемачество;**

- Създаване на специален фонд за насърчаване на социалните иновации, финансиран частично от държавата;
- Насърчаване на разработването и включването на нови технологии в социалните услуги.

За справедливост, истинско правосъдие и честни конкурси

Правителствата на “Продължаваме Промяната - Демократична България” направиха първите реални стъпки в съдебната реформа и в борбата с корупцията. Приехме промени в Конституцията и антикорупционния закон, подготвихме проект нов Закон за съдебната власт и го обявихме за обществено обсъждане, закрихме специализирания съд и прокуратура, които бяха машина за репресии, осигурихме условия за независима работа на европейската прокуратура, главният прокурор може вече да бъде разследван от съдия, независещ от него.

Върнахме контрола на граничния пункт „Капитан Андреево“ на държавата, започнахме да връщаме в хазната предплатени десетки милиони по непрозрачни инхаус поръчки от времето на ГЕРБ, спряхме източването на публични средства в редица области.

Ще работим за:

- Изграждане на европейски институции чрез ясен и прозрачен процес, така че не хората с връзки, не най-удобните, а най-добрите да оглавят съдебната власт, регулаторите и службите;
- Продължаване на съдебната реформа и попълването на институциите на съдебната власт с независими и компетентни кадри;
- Приемане на новия Закон за съдебната власт;
- Приоритетно попълване на Комисията за противодействие на корупцията с политически неутрални членове, избрани по правила, одобрени от Европейската комисия;
- Максимална публичност и проверка на интегритета при избор на ръководствата на регулаторите;
- Законодателство, което да направи институциите да работят за хората, а не за скритата власт, чрез спазване на правила пред очите на всички;
- Повишаване на качеството на публичните услуги за гражданите чрез честни конкурси за ръководствата на държавната администрация и държавните дружества;
- Борба с битовата престъпност и създаване на защитена и справедлива среда за живеене във всички населени места в България;
- Ефективни гаранции за правата и законните интереси на гражданите, както и за справедлив и навременен достъп до правосъдие;
- Разходване на публичния ресурс в полза на обществото, а не на определени политически и бизнес кръгове;
- Въвеждане в българското законодателство на всички реформи, залегнали в Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България.

Решителна борба с корупционните модели на прехода

- Реформиране на институциите, създадени да работят срещу хората – КПК и КПКОНПИ да се превърнат в две независими комисии, които функционират справедливо и прозрачно, което включва реално прилагане в практиката на законодателните промени от 2023 г.;
- Приоритетно попълване на Комисията за противодействие на корупцията с политически неутрални членове, избрани по правила, одобрени от Европейската комисия;
- Въвеждане на автоматизирана електронна обработка на декларациите на политиците за конфликт на интереси и имущество;
- Ясни и справедливи правила, които съответстват на стандартите на Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, за производствата за отнемане на противоправно придобито имущество и възможност за контрол от съд, както на обезпечителните мерки, така и на същинското производство по отнемане;
- Повишаване на прозрачността на работата на администрацията и разходване на публични средства;
- Подобряване на механизма за оценка на имотите държавна и общинска собственост с цел гарантиране продажбата им на пазарни цени.

Утвърждаване независимостта на съдебната власт и отчетността пред обществото

→ Приемане на проекта на Закон за съдебната власт, обявен за обществено обсъждане в последното редовно правителство, който предвижда:

- гаранции за избор на членове на Висшия съдебен съвет и Висшия прокурорски съвет от парламентарната квота, които са политически независими и партийно неутрални, включително като се предвиди възможност за предложения за членове на ВСС и ВПС от страна на Висшия адвокатски съвет, юридически факултети, както и специализирани обществени организации;
- прозрачен процес за номинации и изслушвания на кандидатите за професионалната квота във ВСС и ВПС и ще гарантира честен и подлежащ на независимо наблюдение и проверка процес на пряк избор на принципа един магистрат - един глас;
- изборните членове на Висшия съдебен съвет и на Висшия прокурорски съвет, които запазват своя статут на съдии, прокурори и следователи, да продължат да упражняват своите професионални функции;
- редовно и обективно провеждане на атестациите, които да гарантират карьерно развитие на основата на прозрачни критерии и честен процес, както и гаранции редовно провеждане на конкурсите няколко пъти в годината и ограничаване на командироването на съдии, прокурори и следователи до минимално разумен срок;

→ Ще предвиди нов модел на вътрешна организация на прокуратурата, който:

- съответства на европейските стандарти и добрите международни модели;
- гарантира съответната професионална автономия на прокурора и ограничава до минимум възможностите за нерегламентирана намеса, включително от страна на висшестоящи прокурори и административни ръководители;
- гарантира възможностите за съдебен контрол върху актовете на прокурора;
- премахва възможностите за злоупотреби с предварителните проверки;

→ Въвеждане на електронно правосъдие и гаранции за случайното разпределение на делата;

- Прилагане на практика въведените на конституционно ниво ограничения в правомощията на прокуратурата посредством изменения на повече от 80 закони, които все още допускат намеса на прокуратурата в различни граждански и административни отношения;
- Приемане на модерен Кодекс на административните нарушения и наказания (КАНН), който реализира целта за заменяне на наказателните с по-гъвкави и социално-оправдани административно-наказателни санкции за голям брой деяния;
- Приемане на законодателство, което изгражда система на детското правосъдие, ориентирана към правата на детето и насочена към превенция, осигуряване на ефективна защита и хуманни корективни мерки.

По-бързо и ефективно правосъдие, навременна справедливост за гражданите и бизнеса

- Използване на по-ефективни механизми за ограничаване и последващо елиминиране на корупцията в системите на МВР;
- Борба с битовата престъпност и създаване на защитена и справедлива среда за живеене във всички населени места в България;
- Преразглеждане на режима притежание на оръжие и боеприпаси, както и въвеждане на по-строги ограничения поради напреднала възраст или други критерии;
- Създаване на условия за ефективно електронно правосъдие и действащо дигитализирано разглеждане на дела – законодателни промени; привеждане на системите за е-правосъдието (ЕИСС и ЕПЕП) в съответствие с предложенията и нуждите на съдиите, адвокатурата и другите участници в процеса;
- Равномерно разпределение на работата на магистратите с цел оптимизация на времето за разглеждане на висящи спорове;

- Въвеждане на механизми за ефективен контрол при прекомерни забавяния по съдебни дела, дължащи се на бездействие от страна на съдебните органи;
- Гарантиране на достъпа до правосъдие чрез цялостно преразглеждане на системата на съдебните такси като се намалят онези от тях, които са твърде високи и пречат иницирането на съдебен процес;
- Повишаване на държавния контрол върху дейността на частните съдебни изпълнители при събиране на просрочени задължения;
- Въвеждане на ефективна нормативна уредба на експертизите по съдебни и арбитражни дела;
- Приемане на ЗИД на Търговския закон, който предвижда ускорена ликвидация на търговски гружества, изготвен от междуведомствена работна група в Министерство на правосъдието и приет от последния редовен кабинет.
- Изграждане на действащи механизми за контрол в съдебната система по прилагането на Правото на ЕС и съобразяване с практиката на СЕС и ЕСПЧ.

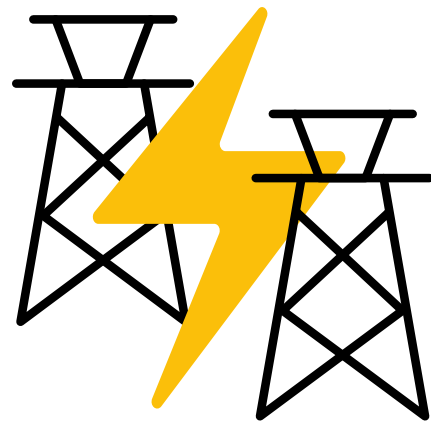
Независими, прозрачни и отчетни регулаторни органи

- Гарантиране на независимостта на регулаторните органи чрез:
  - Прилагане на стандартите на чл. 91б от Конституцията към органите с регулаторни и контролни правомощия, чието попълване от НС предстои.
  - Професионализъм вместо политическа лоялност. Да се избират политически неутрални кандидати, които в най-голяма степен отговарят на приложимите изисквания, обществените очаквания и принципите по предходния параграф.
  - Възможност за граждански предложения: организации с капацитет в съответната област да могат да предлагат на вниманието на народните представители потенциални кандидати, които да бъдат изслушани в Комисията за прякото участие на гражданите и взаимодействието с гражданското общество на Народното събрание, така че депутатите да могат да преценят дали формално да припознаят и внесат някоя от тези кандидатури;

- Въвеждане на нарочна проверка за интегритет: отделна проверка за наличие на високи нравствени качества и отсъствие на корупционни индикации, предхождаща проверката за наличие на изискуемите професионални качества в ресорната комисия на НС. Проверката за интегритет да бъде възлагана на парламентарната Комисия по превенция и противодействие на корупцията като за целта да бъдат предвидени конкретни правомощия и осигурен съответен ресурс и капацитет;
- Подходящи срокове: сроковете за провеждане на тези процедури да бъдат достатъчни, за да гарантират задълбоченост на всички проверки и изслушвания и реално обществено участие.
- Публичен график. Да се обяви предварително график на попълване на органите, следвайки последователността на изтичане на мандатите им, като започват от тези, чиито мандат е изтекъл най-отдавна. Органите, в чиито устройствени закони предстоят промени преди попълването им, се обявяват и попълват отделно.

→ Въвеждане на случайно разпределение на всички проверки с цел избягване на целенасочен институционален натиск върху бизнеса и гражданите;

Сигурна и достъпна енергия за домакинствата и бизнеса

В условията на световна енергийна криза и война в Европа, с двете ни редовни правителства успяхме да осигурим енергийната независимост на България от монопола на Русия, за да гарантираме и дългосрочно по-ниски цени на енергията за хората.

Започнахме работата по 7-и и 8-и блок на АЕЦ Козлодуй.

Успешно завършихме рехабилитацията на ПАВЕЦ „Белмекен“ и започнахме рехабилитацията на ПАВЕЦ „Чаира“.

Довършихме междусистемната газова връзка България – Сърбия.

Осигурихме по-добра енергийна свързаност с Гърция с новия междусистемен електропровод.

Наваксахме огромното изоставане по отношение на

Териториалните планове за справедлив преход и осигурихме 2,3 млрд. лева от ЕК за трите региона Стара Загора, Перник и Кюстендил.

Част от средствата вече са преведени като аванс.

Ще работим за:

- Осигуряване на независимостта, сигурността и предвидимостта на българската енергетика;
- Въвеждане на регулаторни задължения за ускорени (изпреварващи) инвестиции в електропреносната и електроразпределителната мрежа на страната с цел засилване на нейната устойчивост и осигуряване на възможност за присъединяване на нови мащабни ВЕИ проекти чрез европейско финансиране. Стимулиране на ЕСО/ЕРП за участие в наличните програми за развитие на електропреносната и електроразпределителната мрежи с цел присъединяване на нови производители и консуматори към тях;
- Осигуряване на различни и алтернативни доставчици на вносните енергийни ресурси като природен газ и свежо ядрено гориво;
- Осигуряване на финансова подкрепа за битовите потребители, с фокус върху най-нуждаещите се и енергийно бедни домакинства;
- Подобряване на гъвкавостта на енергийната система и цялостно разработване на стратегия, по която България да модернизира своята електропреносна мрежа и да интегрира нарастващия дял от възобновяеми източници в енергийната си система.
- Развитие на собствените енергийни ресурси на България; приоритетно възстановяване на ПАВЕЦ Чаура;
- Използване на наличното за страната финансиране за засилване на енергийната независимост и развиването на ВЕИ мощности;
- Осъществяване на мащабна национална програма за ефективно, енергийно обновяване и саниране на жилищни, обществени и бизнес сгради при строг контрол за избягване на злоупотреби;
- Подобряване на възможностите за балансиране на енергийната система и допълнителни услуги за балансиране чрез изграждане на помпено-акумулиращи водноелектрически централи „Батак“ и „Доспат“ при вече изградени язовири от каскада „Баташки водносилов път“.
- Засилване на регионалното сътрудничество със съседните държави-членки от Европейския съюз и Енергийната общност за регионално сътрудничество.

Дългосрочно устойчиво развитие на българската енергетика

→ Осигуряване на независимостта и сигурността на българската енергетика:

- Изготвяне на адекватни стратегически документи за устойчиво енергийно развитие на България с хоризонт до 2050 г., с участието на всички заинтересовани страни и при отворен обществен дебат, в изпълнение на националната цел за енергийна независимост, диверсификация и постигане на общите европейски и глобални цели за декарбонизация;
- Поддържане на интензивно международно сътрудничество с всички потенциални доставчици за осигуряване на доставки, технологии, инвестиции, включително в мрежите, образованието и подготовката на кадри, водещи до намаляване на цените на енергийните ресурси и модерно развитие на българската енергетика; Продължаване на усилията за подписване на всички необходими двустранни споразумения за солидарност за сигурността на доставките на газ със своите съседи (Румъния и Гърция);
- Активно участие на България в общата европейска енергийна политика, включително чрез съвместно закупуване на количества природен газ;
- Осигуряване на различни и алтернативни доставчици на вносните енергийни ресурси като природен газ и свежо ядрено гориво;
- Пълноценно и адекватно прилагане на всички санкции и ограничителни мерки на ЕК с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна;
- Подобряване на възможностите за балансиране на енергийната система и допълнителни услуги за балансиране чрез изграждане на помпено-акумулираща водноелектрическа централа „Доспат” „Батак“;
- Изграждане на помпено-акумулиращи водноелектрически централи „Батак” и „Доспат” при вече изградени язовири от каскада „Баташки водноосилов път”, като всеки от двата проекта ще добави в системата по около 800 MW нова инсталирана мощност в генераторен и помпен режим на съхранение чрез свързване и използване като горен резервоар на язовирите „Голям Беглик” и „Широка поляна” и като долен резервоар язовир „Батак”.
- Осигуряване на прозрачност в управлението на енергийния сектор и публичните дружества с цел намаляване на злоупотребите в сектора и пилеенето на парите на българските граждани. Оптимизиране на структурата и дейността на държавните дружества в енергетиката, освобождаване от несвойствени и губещи дейности.

→ Обезпечаване на предвидимост в средносрочен и дългосрочен план:

- Договаряне на дългосрочни договори за доставка на природен газ на конкурентни цени и подкрепа за увеличаване на капацитета на междусистемната газова връзка Гърция-България;
- Приемане на борсови правила за осигуряване на дългосрочни договори за електроенергия и пълна прозрачност на пазара на балансираща енергия;
- Подобряване на професионалния капацитет на независимия регулатор в сектора – КЕВР и засилен контрол за нарушения. Прилагане на мерките за контрол върху търговията с ел. енергия съобразно Регламент 2027/2011-REMIT за интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия с цел изсветляване на спекулативните практики;
- Разработка на единна национална информационна система за комуникация между отделните участници в електроенергийната система - производители, преносни и разпределителни оператори, търговци на електроенергия и крайни потребители;
- Извършване на децентрализация и премахване на пречките пред производството на електроенергия чрез осигуряване на лесен достъп до мрежата и създаване на енергийни общности. Осигуряване на равен достъп на фирми и граждани за производството и продажба на електроенергия;
- Въвеждане на доброволни конкурентни търгове за изкупуване на енергия от нови ВЕИ проекти чрез дългосрочни договори за разлики (CfD) с цел намаляване на цените на енергия за потребителите и генериране на допълнителни приходи за бюджета.

→ Ефективно използване на европейските средства в интерес на българските потребители и бизнес:

- Ефективно използване на 30% от средствата от многогодишна финансова рамка за периода 2021–2027 г. за модернизация, икономическа трансформация, декарбонизация и опазване на околната среда;
- Прилагане на приетата в края на 2023 г. дефиниция за „енергийна бедност“ към финансовия инструмент на Социалния и климатичен фонд;
- Запазване в експлоатация на комплекса “Марица-Изток”, докато дейността му е икономически целесъобразна, при спазване на европейските екологични изисквания. Успоредно – насърчаване на инвестициите и новите технологии за възраждане на този регион;
- Събиране на конкретни инвестиционни проекти за нови енергийни технологии и решения и включването им в териториалните планове за справедлив преход без загуба на средства. Подпомагане на индустриалното реструктуриране на възгледобивните региони и идентифициране на необходимите стимули и механизми за подпомагане и адаптиране на работещите във възлищната промишленост. Ефективно използване на концентрацията на инженерни умения, наличието на подходящи терени, иновации и индустриални възможности и приоритетно привличане на частни инвестиции;

- Търсене на възможност за надграждане на Националния план за възстановяване и устойчивост в частта, свързана с въглеродния отпечатък и въглищните централи, в рамките на REPowerEU и в контекста на новата международна обстановка;
- Привличане на частни инвестиции в допълнение на заложените средства по Националния план за възстановяване и устойчивост и плана REPowerEU.

→ **Ефективно използване на европейските средства в интерес на българските потребители и бизнес:**

- Ефективно използване на 30% от средствата от многогодишна финансова рамка за периода 2021–2027 г. за модернизация, икономическа трансформация, декарбонизация и опазване на околната среда;
- Прилагане на приетата в края на 2023 г. дефиниция за „енергийна бедност“ към финансовия инструмент на Социалния и климатичен фонд;
- Запазване в експлоатация на комплекса “Марица-Изток”, докато дейността му е икономически целесъобразна, при спазване на европейските екологични изисквания. Успоредно – насърчаване на инвестициите и новите технологии за възраждане на този регион;
- Събиране на конкретни инвестиционни проекти за нови енергийни технологии и решения и включването им в териториалните планове за справедлив преход без загуба на средства. Подпомагане на индустриалното реструктуриране на въгледобивните региони и идентифициране на необходимите стимули и механизми за подпомагане и адаптиране на работещите във въглищната промишленост. Ефективно използване на концентрацията на инженерни умения, наличието на подходящи терени, иновации и индустриални възможности и приоритетно привличане на частни инвестиции;
- Търсене на възможност за надграждане на Националния план за възстановяване и устойчивост в частта, свързана с въглеродния отпечатък и въглищните централи, в рамките на REPowerEU и в контекста на новата международна обстановка;
- Привличане на частни инвестиции в допълнение на заложените средства по Националния план за възстановяване и устойчивост и плана REPowerEU.

→ **Гарантиране на справедлив пазар на горивата и работещи контролни механизми:**

- Еднакво прилагане на правилата за поддържане на запаси от нефтени продукти спрямо всички търговци и вносители;
- Смяна на ръководството на Комисия за защита на конкуренцията с независими и компетентни професионалисти, които да вземат мерки срещу изкривяванията на пазара на горива.
- Дигитализацията на фискалните бонове при обектите на самообслужване и отваряне на възможност за извършване на разплащане чрез мобилно приложение, като се гарантира отчитането на продажбите към НАП в реално време, както и досега.

→ **Повишаване на енергийната ефективност и стимулиране на зелената енергия за по-ниски крайни цени:**

- Изменение на ЗЕВИ с цел осъвременяване на законовите изисквания за биогоривата и авиогоривата;
- Предоставяне на подкрепа за изграждането на „умни“ разпределителни мрежи, които да осигурят автоматизирано балансиране в реално време и възнаграждение на потребители със системи за съхранение;
- Разработка на интегрирана система за визуализация на производството и потреблението на електроенергия, алгоритми за калкулиране на енергийна ефективност, управление на CO2 емисии, управление на зелени и бели сертификати в реално време;
- Създаване на Фонд за енергийна ефективност в транспорта като средствата в него да бъдат използвани за изграждане на умни системи за управление на трафика, субсидии за покупка на електромобили, изграждане на зарядни станции и др. Въвеждане на стимули, включително данъчни облекчения, за закупуване на електрически автомобили за собствени и промишлени нужди.
- Въвеждане на стимули за преминаване от отопление на дърва и въглища към електроенергия и природен газ.

→ **Въвеждане на задължение биогоривата за транспортни цели да отговарят на критериите за устойчивост, разписани в европейските директиви; ясна забрана за продажбата на чисти фосилни горива за транспортни цели в обекти за търговия на дребно с горива; премахване на забраната за смесване на авиационни горива с биодобавка;**

Преодоляване на предизвикателствата, свързани с високите цени на енергията, спестявания и компенсации

→ **Осигуряване на финансова подкрепа (компенсации) за битовите потребители, с фокус върху най-нуждаещите се и енергийно бедни домакинства; По-нататъшно развитие на подхода за справяне с енергийната бедност чрез включване на оценка на положението на настоящите засегнати домакинства и посочване на конкретна измерима цел за намаляване на енергийно бедните домакинства;**

- Осъществяване на мащабна национална програма за ефективно, енергийно обновяване и саниране на жилищни, обществени (болници, училища и др.) и бизнес сгради. Въвеждане на кратка, ясна и прозрачна административна процедура за кандидатстване и изпълнение с обслужване на едно гише и конкретни срокове за администрацията;
- Подкрепа за общините чрез енергийно ефективни системи за улично осветление, вкл. чрез подписване на групови договори за обновяване на обществени осветителни системи с цел намаляване на едничните разходи;
- Насърчаване на енергийните спестявания в жилищните сгради въз основа на договори с гарантиран резултат и изплащане чрез реализираните спестявания от подобрената енергийна ефективност;
- Намаляване на разходите за енергия чрез подкрепа за собствено производство на енергия (термопомпи и фотоволтаици) и програми за саниране на жилища и финансиране на закупуване на енергоспестяващо оборудване за бизнеса;
- Административно улеснено инсталиране на ВЕИ за собствено ползване и продажба на електроенергия и нисколиквено финансиране на енергоспестяващи технологии за бизнеса.

Трансформация и модернизация на сектор енергетика

- Постигане на енергийната сигурност и независимост на българската енергетика, основани на собствено производство на енергия и сигурни преки доставки от различни производители;
- Ефективно използване на природните ресурси на България и на нови технологии в сферата на енергетиката (напр. термопомпи, геотермална и хидроенергия и др.);

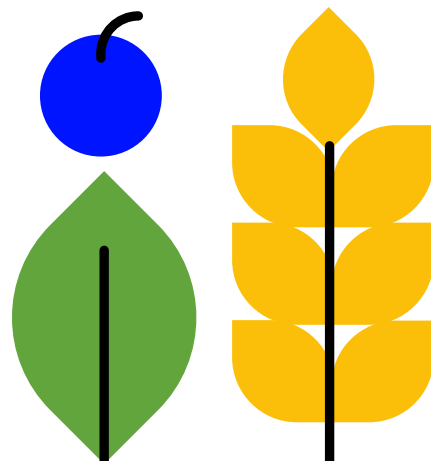
- Ускорен ремонт и рехабилитация на ПАВЕЦ „Чаира” и връщането ѝ в микса на производствените мощности в България с цел намаляване на цените и по-добро балансиране на системата. Пълно обследване на причините за аварията и търсене на отговорност съвместно с външни експерти;
- Изготвяне и цялостно проучване и оценка за развитие на хидроенергийния потенциал на България, в съответствие с разпоредбите, касаещи опазването на околната среда и европейското законодателство;
- Стартиране в най-кратък срок на финансирането по Модернизационния фонд при прозрачни критерии и равнопоставеност за кандидатстващите с цел подобряване на ефективността и енергийния интензитет на българските предприятия;
- Осигуряване на партньорство със съседните държави в изграждането на трансгранична инфраструктура и подобрена свързаност, финансирани по линия на Механизма за свързване на Европа. Създаване на рамка за сътрудничество с други държави-членки до 2025 г.

Развитие на елементите за енергийна сигурност и използване на собствените енергийни ресурси на България

- Въвеждане на регулаторни задължения за ускорени (изпреварващи) инвестиции в електропреносната и електроразпределителната мрежа на страната с цел засилване на нейната устойчивост и осигуряване на възможност за присъединяване на нови мащабни ВЕИ проекти чрез европейско финансиране. Стимулиране на ЕСО/ЕРП за участие в наличните програми за развитие на електропреносната и електроразпределителната мрежи с цел присъединяване на нови производители и консуматори към тях;

- Ускорен ремонт и рехабилитация на ПАВЕЦ „Чаира” и връщането ѝ в микса на производствените мощности в България с цел намаляване на цените и по-добро балансиране на системата. Пълно обследване на причините за аварията и търсене на отговорност съвместно с външни експерти;
- Изграждане на допълнителни мощности за съхранение на електроенергия, за да се гарантира сигурността и стабилността на българската електроенергийна система, която позволява енергията да се произвежда и складира, когато е евтина, и да се изразходва, когато е необходима;
- Гарантиране на енергийната сигурност чрез разширение и свързване на газохранилищата в и около България за по-голяма свързаност и гъвкавост на преносната мрежа;
- Въвеждане на онлайн кандидатстване за проекти за собствени нужди. Финансиране на съоръжения за съхранение на енергия към тях, които ще балансират енергопотреблението, когато няма вятър и слънце. Използване на европейско финансиране за тези проекти;
- Изграждане на нови ядрени мощности в Козлодуй съобразно решенията на Народното събрание. Разрешаване на проблема с изграждането на национално хранилище за съхранение на отработено ядрено гориво;
- Проучване на находища на конвенционален природен газ в страната и в акваторията на Черно море. Активно участие на държавата в процеса;
- Запазване на подкрепата и приоритетите в ПВУ и създаване на благоприятни условия за инвестиции, развитие и оползотворяване на високо перспективния геотермален потенциал на България с цел изграждане на базови мощности за производство на електричество и на съоръжения за индустриално и битово отопление и охлаждане.

Устойчиво земеделие за качествена българска храна

Задоволяването на продоволствените нужди на населението с произведени в България качествени, разнообразни и чисти храни е част от националната сигурност на страната. По време на редовното си управление подпомогнахме българските земеделски производители, за да могат да осигуряват качествена и евтина храна за гражданите. Отпуснахме над 3 милиарда лева за земеделците през 2023 г., включително с 50% повече спрямо 2022 г. по схемата за преразпределително подпомагане за Кампания 2023. Стартирахме отлаган с години проект за рехабилитация на 24 канала на Напоителни системи на стойност 120 милиона лева. Върнахме си контрола на Капитан Андреево с две държавни лаборатории за изследване на пестициди. Предложихме промени в законодателството в няколко направления, за да осигурим устойчиво земеделие и подкрепа за сектора. Земеделието и производството на български храни следва да бъдат превърнати в динамичен и конкурентен сектор от българската икономика.

Ще работим за:

- Продължаваме политиката за развитие на селското стопанство като национален приоритет - като мярка за справяне с привнесената инфлация и като част от националната сигурност;
- Мерки за намаляване на разходите за транспорт и съхранение;
- Модернизиране на производството във фермите и в хранителните предприятия;
- Устойчиво производство на разнообразна и достатъчна първична продукция, като гаранция за производството на качествени и безопасни български храни;
- Повече субсидии за малки и средни производители на мляко, месо, плодове и зеленчуци;
- Подпомагане на българските земеделци да се кооперират и организиране на събирателни тържища и фермерски пазари;
- Подобряване на контрола по границите и спиране на вноса на плодове и зеленчуци, които не отговарят на изискванията за безопасност на храните;
- Осигуряване на равен достъп до конкурентен и честен пазар на всички производители на храни;
- Инвестиции в поливни системи и увеличаване на поливните площи;
- Развитие на аграрната наука и образование като основа за иновации и осигуряване на квалифицирани кадри в аграрния сектор;
- Развитие на регионални програми и политики, свързани със земеделската дейност;
- Изработване на дългосрочна стратегия за развитието на селските райони в следващите 30 г.
- Укрепване на ролята на микро, малки и средните стопани и преработватели, вкл. чрез осигуряване на достъп до местни пазари;
- Контрол при вноса за недопускане в страната на некачествени и опасни храни.

Приоритетно развитие на българското земеделие като мярка срещу привнесената инфлация

- Повече субсидии за малки и средни земеделски производители с цел производство на достатъчна и разнообразна първична продукция за качествена българска храна. Повишен контрол за целесъобразното използване на субсидиите и срещу злоупотреби;
- Скъсяване на веригите за доставка с цел намаляване на разходите за транспорт и съхранение, елиминирание на посредници и докарване на висококачествени пресни храни до българската трапеза;
- Подпомагане на българските земеделци да се кооперират и организиране на събирателни тържища и фермерски пазари, за да постигнат по-голям мащаб и по-ниска себестойност;
- Инвестиции в поливни системи за подкрепа на поливното земеделие в основната животновъдна инфраструктура, фуражното и оранжерийното производство;
- Подобряване на контрола по границите и спиране на вноса на плодове и зеленчуци, които не отговарят на изискванията за безопасност на храните;
- Мерки за повече сигурност и опазване на земеделската продукция от посегателства, част от стратегия за безстопанственост в селските райони;
- Приоритетно снабдяване на българските детски градини и училищата с храни – местно производство, с високо качество и без пестициди;
- Провеждане на национална кампания за повишаване на консумацията на български плодове, зеленчуци, месо, мляко и други храни и преработени продукти.

Устойчиво земеделие за производство на качествени храни

- Ефективно подпомагане на производителите и насърчаване на местното потребление и износа на биологични храни. Увеличаване на биологичните площи до 15% от земеделската земя до 2030г.;
- Инвестиции в поливни системи, подкрепа за поливното земеделие, основната животновъдна инфраструктура, фуражното и оранжерийното производство;
- Ефективни мерки за насърчаване на Интегрираната растителна защита в стопанствата;
- Извеждане на пчеларството като приоритет за устойчиво развитие на сектора;
- Опазване на почвеното плодородие на селскостопанските земи чрез прилагане на съвременните постижения на селскостопанската наука и дигиталните технологии и на технологиите за прецизно земеделие;
- Насърчаване и финансова подкрепа за земеделски практики, които да допринесат за намаляване с 35% на използваните количества пестициди в българските ферми до 2030 г.;
- Насърчаване и финансова подкрепа за животновъдни практики, които да доведат до намаляване с 50% на използваните количества антибиотици в българските животновъдни ферми до 2030 г.;
- Стимулиране на местните производители на храни чрез въвеждане на Директивата за зелени обществени поръчки при избор на доставчици на храни и кетъринг услуги за всички поръчки, които се финансират от държавния и общинските бюджети;
- Интегриране на цикъла на производство и преработка на земеделска и животинска продукция за повишаване на добавената стойност на земеделските продукти;
- Намаляване на загубата и разхищението на храни;

→ Намаляване на въглеродния отпечатък на селскостопанските дейности.

Развитие на земеделието като двигател за икономически растеж

- Подкрепа на микро, малки и средни земеделски стопанства чрез намалени административни изисквания и облекчено административно обслужване;
- Създаване на стратегия и план за действие за осигуряване на напояване през цялата година и особено в уязвимите на засушаване региони в Източна България;
- Изготвяне на хранителна карта на българското потребление и приемане на стратегия за реструктуриране на субсидиите в земеделието на тази база;
- Стимулиране на конкурентен земеделски пазар и увеличаване на износа на преработени продукти;
- Насърчаване на поликултурното земеделие с особена приложимост в държава с разнообразно почвено-климатични условия като България;
- Рехабилитация и стимули за изграждане на нова напоителна инфраструктура. Насърчаване на водоспестяващите технологии;
- Ефективно управление на рискове и кризи в аграрния сектор в полза на обществото и земеделците. Адекватно функциониране на гаранционните фондове, Агенцията за борба с градушките, Изпълнителната агенция по горите, БАБХ и звената, свързани с безопасност, сигурност и устойчивост;
- Ресурсно, бюджетно и нормативно осигуряване на дейността на Българската агенция по безопасност на храните и Агенцията по горите, така че да могат ефективно да изпълняват контролните си функции в полза на обществото;

- Създаване на електронна система за инвентаризация и отчитане на посевите с подкрепа от аграрните университети и Селскостопанска академия с цел оптимално предлагане и запазване плодородието на почвите;
- Утвърждаване на водещата роля на браншовите организации в земеделието при изпълнението на националните политики и приемане на закона за браншовите организации на земеделските производители;
- Ефективно и прозрачно управление на сектора;
- Опазване на българската гора, съчетано с икономическите ползи от добива на дървесина.

Нулева толерантност към корупцията и картелите в земеделието и храните

- Възстановяване на доверието в държавните институции, свързани със земеделието и производството на храни и прекратяване на нерегламентирания административен натиск;
- Провеждане на ефективен контрол върху цялата агрохранителна верига като елемент на националната сигурност. Контрол на фуражите. Стриктно наблюдение на използването на препаратите за растителна защита и управлението на отпадъците;
- Поддържане на висок здравен статус на животните и хуманно отношение към тях. Контрол върху прилагането на ветеринарните лекарствени препарати и борба с микробната резистентност към антимикробните средства;
- Увеличаване на физическите проверки и строг контрол върху тавана за максимална субсидия на земеделско стопанство с фокус върху свързаните лица;
- Спиране на порочните практики с държавния и общинския поземлен фонд, довели до обезземляване на реални стопани и доминиране на подставени лица;

- Осигуряване на пълна прозрачност на процедурите за отдаване под наем на държавните и общинските пасища на животновъди;
- Предоставяне на достъп до регистрите на животновъдните обекти в страната;
- Защита на малките и средни стопанства;
- Пресичане на корупционни схеми с евросредства и подаване на сигнали до европейската прокуратура;
- Осигуряване на справедлив достъп до държавния поземлен фонд;
- Елиминиране на спекулативния добив и потребление на дърва. Улеснен достъп до дърва за огрев при пълна прозрачност на процедурите за предоставянето им.

Наука и образование в подкрепа на земеделския сектор

- Възстановяване на ролята на Професионалните гимназии по Селско стопанство и Селскостопанска механизация като центрове за изграждане на гръбнака на селското стопанство - средните специалисти;
- Създаване на програми за фермери и животновъди за начално и надграждащо обучение, включително относно достъп до пазари, административно управление и технологии за ефективност и качество;
- Насърчаване на професионалното средно образование в земеделските региони и инвестиции в материалната база на професионалните гимназии;
- Въвеждане на съвременни програми в специализираните университети и институти. Подобряване на материалната база;

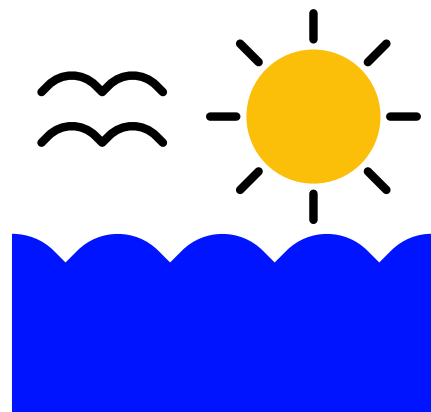

- Подпомагане включването на аграрните университети и факултети, структурите на Селскостопанската академия и ведомствените научни институти в научни проекти и програми на ЕС, обучение на фермери и други селскостопански производители за внедряване на иновации и научни проодукти в земеделието;
- Развитие на съвременна наука, иновации и дигитализация в земеделието;
- Възстановяване на ролята на научните звена за постигане на устойчивост и растеж на аграрния отрасъл;
- Финансиране на автоматизация и роботизация в работните процеси в земеделските стопанства. Разработване на адекватна законова рамка за приложение на автономни машини и дронове.

Регионални политики, свързани със земеделската дейност

- Създаване на привлекателни условия за живот в селските райони с младо население и развитие на модерно земеделие (за пълен списък от мерки, виж раздел Развити региони и условия за по-добър живот във всяко кътче на България);
- Запазване и всестранно подпомагане на процеса на изграждане на средна класа земеделски производители, животновъди и преработватели чрез осигуряването на устойчиви и справедливи доходи. Създаване на възможности за работа и подобряване на условията за бизнес развитие в селските региони;
- Укрепване на ролята на микро, малките и средни стопани и преработватели, включително чрез осигуряване на достъп до местни пазари. Насърчаване на дейностите с висока степен на използване на човешки труд – плодове, зеленчуци, пчеларство и др.;
- Изграждане на качествена основна и спомагателна инфраструктура в земеделските и селските региони;

- Целево финансиране на системи за управление на водите в малките земеделски стопанства, предвид увеличаване на периодите на засушаване;
- Мерки за управление на риска в земеделието и превенция на кризи;
- Стимулиране на преместването на съпътстващите индустрии в близост до стопанствата и фермите;
- Осъвременяване на поземлените отношения в собствеността и ползването на земеделските земи, като приоритет се дава на местни, постоянно живеещи лица в съответните села и малки общински центрове;
- Стимулиране на повишена продукция на регистрираните по Наредба 26 селскостопански производители;
- Реализиране на насърчителни мерки за включването на продукти и храни от местни (автохтонни) сортове и породи във веригата на храните и за възобновяването на традиционни технологии с пазарен потенциал;
- Развитие на планинските и полупланинските райони;

Здравословна околна среда и устойчиво развитие

България с право се гордее със своята красива и разнообразна природа, а опазването на околната среда и биоразнообразието и осигуряването на здравословна и благоприятна среда са наше конституционно право. Тяхното прилагане изисква все по-големи усилия вследствие съчетаването на двете глобални кризи, свързани с изменението на климата и загубата на биологично разнообразие. Към това се добавя и закъснение с повече от десетилетие на изпълнението на европейските политики за защита на природата, осигуряване на чист въздух и чиста питейна вода, пречистване на отпадните води, редуциране на отпадъците и кръгова икономика, включването на гражданите в разрешаването на екологичните проблеми.

Правителството „Петков“ и „Денков“ промениха десетилетната негативна тенденция при създаването на защитени територии, опазването на морската среда, екологичните оценки и недофинансирането на националните екологични цели.

Ние си поставяме за цел да продължим необходимата дълбока реформа в опазването на околната среда, за да гарантираме здравословна околна среда за всеки български гражданин.

Ще работим за:

- Устойчиво развитие, ресурсна ефективност и кръгова икономика;
- Внедряване на иновации и технологии за постигане на климатично неутрална икономика;
- Намиране на баланс и търсене на синергия между конкурентоспособността на българската икономика и климатичните цели;
- Ефективно управление на отпадъците и ефективно и пълно въвеждане на принципа “замърсителят плаща”;
- Приемане на законодателство и въвеждане на национална депозитна система за опаковки;
- Строг контрол върху нерегламентираното изхвърляне, депониране и внос на отпадъци. Закриване на незаконните депа и възстановяване на средата;
- Опазване на българската гора;
- Опазване на биологичното разнообразие, защитени зони и територии;
- По-чист въздух за всички;
- Ограничаване на неприятни миризми от промишлените инсталации;
- Проследяване на източниците на точково и дифузно замърсяване на повърхностни и подземни води и ефективно прилагане на мерките за справяне с тях
- Отстояване на промените в ЗООС във връзка с двуйнстанционното екологично правосъдие;
- Противодействие на удължаването на сроковете на валидност на екологичните оценки и доклади над пределния праг от 5 години;
- Увеличаване на градските зелени площи и уличното озеленяване;
- Устойчиво управление на водите;
- Превенция на климатичните промени и защита от свързаните с тях бедствия;
- Възстановяване на естествените речни екосистеми и спиране на изсичането на крайречни гори и на изземването на баластра като мерки срещу наводнения;

- Осигуряване на система за ранно установяване на пожари и подобряване на координацията между институциите за превенцията и потушаването им;
- Опазване на ландшафта и почвите;
- Контрол върху престъпленията срещу околната среда и животните.

Устойчиво развитие, ресурсна ефективност и кръгова икономика

- Включване на целите за опазване на природата във всички секторни политики: икономика, енергетика, финанси, селско и горско стопанство, транспорт и гр.;
- Създаване на законодателни стимули, финансови инструменти и програми, които да насърчават използването на по-малко ресурси, генерирането на по-малко отпадъци и замърсяване, както и опазване на природата;
- Стимулиране на еко иновации и внедряването им – възприемане на политика за развиване на „зелени“ работни места. Намаляване на административната тежест;
- Стимулиране на преминаването към кръгови и споделени модели на потребление;
- Реформа на програмите за средно и висше образование с цел образование на гражданите и създаване на експерти по теми като устойчиво развитие, зелени иновации, климатични политики, кръгова икономика, ресурсна ефективност и гр.;
- Подобряване на контрола върху добива на суровини. Залагане на критерии при добив и ползване на природни ресурси, които са съобразени с принципите за устойчиво развитие, прозрачност и широка информираност;
- Постигане на целите за по-дълбоко сградно обновяване и повишаване на енергийната ефективност на сградите, съгласно европейските приоритети и реформите, заложиени в Плана за възстановяване и устойчивост;
- Решителни мерки за приключване на образованите срещу България наказателни процедури за неспазване на европейските норми за опазване на природата ни.

Ефективно управление на отпадъците

- Строг контрол върху нерегламентираното изхвърляне, депониране и незаконен внос на отпадъци и подпомагане на общините при осъществяването му. Закриване на незаконните депа за отпадъци и възстановяване на заобикалящата среда;
- Подобен контрол върху сметоизвозването в малките населени места и мерки срещу незаконните депа;
- Ефективно въвеждане на принципа “замърсителят плаща” – определяне на такси за отпадъци за домакинства и промишлени производства, за да плащат толкова, колкото изхвърлят;
- Приемане на законодателство и въвеждане на депозитна система за някои видове опаковки с цел повторна употреба на материалите и постигане на европейските цели за рециклиране на опаковки;
- Засилване на контрола върху работата на организациите, оползотворяващи отпадъци от опаковки и насърчаване на общините да увеличат местата с цветни контейнери в населените места.

Опазване на българската гора

- Създаване на единен самостоятелен орган – “Държавна агенция по горите”, който да включва сегашната Изпълнителна агенция и всички горски стопанства. Професионално и прозрачно управление на горите, решителна борба с корупцията в управлението на горите. Създаване на икономическа стабилност на горския сектор чрез Държавен фонд Гори, в който да постъпват всички приходи от държавните гори;
- Независима национална инвентаризация на горите с цел проследяване на състоянието им. Остойносттаване на екосистемните услуги от горите с цел защита, балансиране на интересите и управление на води, туризъм, вековни гори и гори от значение за земеделието;
- Контрол върху прилагането на законовите разпоредби с цел навременно и прозрачно снабдяване на населението с дърва за огрев;

- Горска сертификация на 100% на държавните и общински гори и многофункционално устойчиво ползване на горските ресурси: дървесина, недървесни горски ресурси, осигуряване на водния ресурс, убежище за дивеч и редки животни;
- Опазване на старите първични гори (над 100 годишна възраст), вододайни зони и гори за опазването на застрашени видове за постигане на европейската цел от 10% строга защита.

Съхраняване на биологичното разнообразие, защитени зони и територии

- Спиране на загубата на биоразнообразие чрез завършване на процесите по Натура 2000 и защита на нови територии, които са под риск, до достигане на европейските цели за защитени територии;
- Създаване на специализирана структура в рамките на МОСВ с правомощия в управлението на защитените зони и територии с подходящ административен и финансов капацитет. Завършване на процеса по обявяване на всички зони от мрежата Натура 2000.
- Създаване на научна платформа от академични и научни институции, неправителствени организации и граждани за постоянен мониторинг на биологичното разнообразие;
- Изменения на закона за устройство на Черноморското крайбрежие за опазване на дюните по Българското Черноморие и за забрана на строителството, включително около плажовете за природосъобразен туризъм;
- Създаване на строга система за защита на видове. Осигуряване на законова защита за уязвими и застрашени видове, с акцент върху дивите опрашители.

По-чист въздух за всички

- Модернизиране и разширяване на мрежата на публичния транспорт, подпомагане на електрификацията и насърчаване на използването му, развитие на алтернативни форми на придвижване в градската мобилност. Мерки за ограничаване на използването на автомобили в градове с наднормено замърсяване чрез въвеждане на нискоемисионни зони и допълнителни ограничения. Регламентиране на динамичен мониторинг на изгорелите газове на автомобилите и ефективно санкциониране на замърсителите;
- Публичен достъп и прозрачност на данните от измервателните станции на големите замърсители. Засилен контрол върху индустриалните източници на замърсяване и актуализиране на санкциите и таксите за замърсяване;
- Създаване на нови пунктове с автоматични измервателни станции за мониторинг на качеството на въздуха в градските и промишлени райони. Увеличаване на гражданското участие при контрола на замърсителите на атмосферата в България. Създаване на нормативна основа срещу неприятни миризми и нейното прилагане чрез активно включване на обществеността;
- Реализиране на ефективни политики за повишаване на качеството на твърдите горива за отопление и извеждане на неефективните уреди за отопление. Контрол по спазване на нормите и осигуряване на качеството на гървесината за битово отопление. Стимулиране на използването на топлофикации и ВЕИ в отоплението (особено геотермална и слънчева), както и високоефективни термопомпи в съчетание с мерки за енергийна ефективност на сградите;
- Приемане на изменения в Закона за чистотата на атмосферния въздух, с които се въвеждат правила за борба с миризмите, които влошават качеството на живот на хората;
- Увеличаване на градските зелени площи и уличното озеленяване.

Ефективно управление на водите

- Изграждане, рехабилитация и модернизиране на ВИК инфраструктурата в страната с цел предотвратяване загубата на вода, намаляване на цената ѝ за потребителите, повишаване качеството и пречистване на отпадъчните води. Изграждане на автоматизирана система за мониторинг на водните ресурси и тяхното използване;
- Строг контрол за обезпечаване на достатъчен обем във всички язовири за питейно-битово водоснабдяване. Балансирано управление на водите от комплексните и значими язовири, което да гарантира осигуряването на достатъчно количество за всички отрасли;
- Въвеждане на общо управление на водните ресурси и водните обекти държавна собственост. Отразяване на актуалните граници на водните обекти в кадастралните карти;
- Своевременното разработване и приемане на основните планови документи в управлението на водите - Планове за управление на речните басейни /ПУРБ/ и Планове за управление на риска от наводнение /ПУРН/. Гарантиране на прилагането на плановете и изпълнението на мерките в тях с цел постигане на добро екологично състояние на водните обекти;
- Въвеждане на ефективни и базирани на природата решения и системи за напояване в земеделието. Модернизиране на изградените и неподдържани напоятелни системи, в зависимост от земеделските и водните нужди на регионите;
- Завършване на учредяването на санитарно-охранителни зони (СОЗ) около всички водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване и минерални води;
- Опазване и ефективно управление на подземните (вкл. минерални) води и осигуряване на достъп на гражданите до минералната вода, вкл. за профилактика и лечение;

→ Опазване и възстановяване на влажните зони и реки, възстановяване на речни участъци в “свободно течащи” чрез премахване на бариери, възстановяване на заливни тераси. Спиране на дънното тралене в Черно море.

Адаптация на климатичните промени и защита при свързаните с тях бедствия

→ Ефективно планиране и постигане на целите за ограничаване на негативните ефекти от изменението на климата;

→ Намиране на баланс и търсене на синергия между конкурентоспособността на българската икономика и климатичните цели. Въвеждане на решения за климата, отчитащи този баланс и базирани на природата за възстановяване на екосистемите и биологичното разнообразие и ограничаване на щетите от бедствия;

→ Внедряване на иновации и модернизация на технологии и подходи за постигане на климатично неутрална икономика. Реформа на данъчната политика с цел прилагане на принципа „Замърсителят плаща“ и насърчаване на нисковъглеродната икономика;

→ Прилагане на комплексни и природосъобразни мерки срещу наводнения чрез възстановяване на естествените речни екосистеми, спиране изсичането на крайречни гори и изземването на баластра под формата на „почистване на реки“ и възстановяване на връзката на реките с прилежащи заливни територии;

→ Осигуряване на инвестиции за ранно установяване на пожари и подобряване на координацията между институциите за превенция и потушаване на пожари. Изграждане на авиозвено за борба с тях.

Подобряване на работата на институциите и контрола върху тях

- Дълбока реформа на Министерство на околната среда и водите, Изпълнителната агенция по околна среда и РИОСВ с цел превръщането им в институции, които реално защитават околната среда. Пълна прозрачност и включване на гражданите и местните власти в процеса на контрол, управление и опазването на околна среда;
- Създаване на организация и осигуряване на капацитет за непрекъснато осъществяване на контролните функции на тези институции (24/7, 365 дни);
- Преглед и осъвременяване на санкциите и глобите за нарушаване на екологичното законодателство и на таксите за замърсяване, за да се гарантира, че имат превантивен ефект;
- Промяна на нормативната база с цел намаляване на вредното въздействие от шума и радиомагнитните излъчвания върху гражданите;
- Създаване на механизъм за задължително обвързване и провеждане на превантивния, текущия и последващ контрол;
- Промяна на законодателство с цел намаляване на времето и ресурсите, които гражданите и бизнесът отделят за процедури за оценка на въздействието върху околната среда. Създаване на административни процедури за обжалване на свързаните с това решения пред екологичен омбудсман с цел намаляване на съдебните спорове.

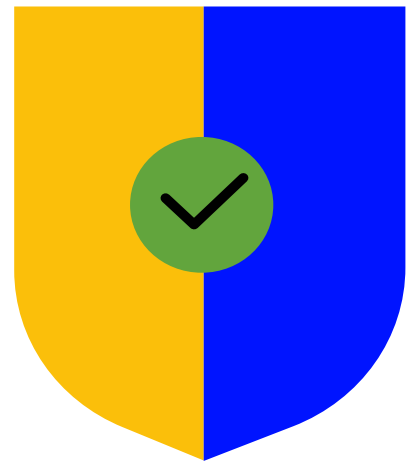
Опазване на ландшафта и почвите

- Създаване и приемане на Закон за защита на ландшафта;
- Разработване на програма за изкупуване от държавата на дюни, степи, влажни зони, гори и други важни местообитания. Запазване и увеличаване на публичната собственост в зона А на Черноморското крайбрежие;

- Поощряване на създаването на горски пояси в и около земеделските площи, техническата инфраструктура и населените места и гори сред урбанизираните територии;
- Въвеждане на реални мерки за опазване на почвите като стратегически природен ресурс, намаляване на ползването на торове и препарати за растителна защита и създаване на полезащитни пояси и елементи на ландшафта, задържащи влага и осигуряващи паша на насекомите опрашители, програми за проучване и ремедиация на почвите и превантивни противоерозионни проекти;
- Въвеждане на мерки на макро и микро ниво за поощряване на практики за устойчиво използване на земеделски земи и опазване на биоразнообразието, включително за оставяне между обработваемите масиви на площи с дива растителност, прекратяване на паленето на стърнища и сухи треви и отмяна на наредби като тази за разчистване на пасищата.

Контрол върху престъпленията срещу околната среда и животните

- Осигуряване на ефективна дейност на специализирана дирекция към “Национална полиция” за разследване на престъпленията срещу околната среда и нехуманното отношение към животните;
- Контрол над развъждането и търговията с животни, които да се осъществяват само от регистрирани развъдници и на идентифицирани животни. Забрана за продажба на кучета и котки на пазари за животни, в интернет сайтове и зоомагазини;
- Поетапно закриване на всички животновъдни обекти и зоопаркове, които не отговарят на изискванията за хуманно отношение към животните. Създаване на спасителни центрове за диви животни;
- Забрана за отглеждане на животни с цел производство на ценни кожи.

Защитено и сигурно общество

Системите за сигурност имат нужда от промяна, която да ги направи много по-ефективни и полезни за защита на хората, инфраструктурата, територията и българските национални интереси.

Затова ние ще работим за:

- Дейностите по разкриване и разследване на престъпленията, както и по опазване на обществения ред, да бъдат изведени като основни, а несвойствените дейности на МВР да се изведат в центрове за услуги;
- Промени в режима на назначаване и освобождаване на председателите на НСО, ДАТО, ДАНС, СВР и на главния секретар на МВР;
- Подобряване на подбора, обучението, развитието и управлението на кадрите на МВР, които да се грижат компетентно и почтено за сигурността на обществото;
- Трайно намаляване на нивата на корупция, организирана и битова престъпност;
- Борба с дезинформацията като новата глобална заплаха за националната сигурност и демокрацията;

- Активно взаимодействие с органите на европейската прокуратура с цел разкриване и превенция на корупционни практики;
- Засилено присъствие на полицейски служители в населените места чрез оптимизиране на регионалната структура на МВР;
- По-широко въвеждане на технологии за наблюдение и контрол на местата и в периодите от денонощието, в които не може да се осигури лично присъствие на полицейски служители;
- Повишаване на пътната безопасност чрез засилен контрол върху движението по пътищата;
- Борба с трафика на хора и наркотици чрез противодействие на трансграничната организирана престъпност;
- Въвеждане на ново техническо оборудване за гранично наблюдение и гранични проверки, включително безпилотни летателни средства;
- Ефективно противодействие на изпирането на пари по икономически сектори;
- Подобряване на работата и разширяване на капацитета на звеното за управление и координиране на системата за киберсигурност;
- Разкриване на престъпления по сигнали на граждани, включително чрез промяна на организацията на досъдебното наказателно производство;
- Качествено подобряване на услугите, предоставяни от службите за сигурност, чрез дигитализация и намаляване на процедурите и опашките;
- Подобряване на материалната база в МВР;
- Ефективен парламентарен и граждански контрол върху институциите и звената от системата;
- Приемане на нова Стратегия за национална сигурност на България.

Правоохранителни органи и служби за сигурност, които работят за хората

- Дейностите по разкриване и разследване на престъпленията, както и по опазване на общественения ред, да бъдат изведени като основни, а несвойствените дейности на МВР да се изведат в центрове за административни услуги;
- Развитие и усъвършенстване на оперативно-издирвателната дейност (ОИД), включващо развитие на отдели за планиране и анализ на полицейските операции;
- Създаване на Държавна агенция за спешна реакция, която да обединява и координира услугите на тел. 112, спешната медицинска помощ (по земя и въздух), пожарна безопасност и защита на населението, така че да гарантира наистина бърза помощ от службите за спешно реагиране;
- Приоритетно повишаване на пътната безопасност чрез засилен контрол върху поведението на агресивните и опасни водачи; повече камери за контрол на скоростта; внедряване на електронни фишове за по-голям набор от пътни нарушения; обучение за умения за безопасно движение по пътищата през целия живот; прилагане на европейски стандарти за пътната инфраструктура и нулева толерантност към некачествената поддръжка на пътища; програми за обновяване на техниката за поддръжка;
- Внедряване на европейската система „Вход/Изход“ на граничните контролно-пропускателни пунктове за засилен контрол на преминаването на граждани на трети страни и на мигранти през българските граници;
- Въвеждане на ново техническо оборудване за гранично наблюдение и гранични проверки, включително безпилотни летателни средства;
- Повишаване на граничния контрол с цел борба с каналите за трафик на хора в условията на засилен мигрантски натиск. Засилване на борбата с каналджийството;

- Поставяне на конкретни задачи и цели за изпълнение на специалните служби за защита на националните интереси на България и контрол за постигането им;
- Активни действия за осигуряване на сигурността на страната в областта на образованието, здравеопазването и демографската политика;
- Обособяването на служба Военното разузнаване като държавна агенция;
- Въвеждане на формални критерии за оценка на риска и техния контрол при разглеждане на разрешения за достъп до класифицирана информация, при изготвяне на доклади и групи документи, с които се информират други държавни органи, както и за ограничаване на прекомерната класификация на документи;
- Реформа в криптографската сигурност с оглед бързо въвеждане на електронен обмен на класифицирана информация на ниво наг “поверително”, независимост на разузнавателните агенции от ДАНС и осигуряване на сигурна връзка и защитени зони в ключови загранични представителства;
- Реформа в обхвата на понятията и отговорностите по отношение на стратегически обекти, обекти от критичната инфраструктура, критични субекти и операторите на съществени услуги;

Изграждане на високпрофесионални служители за сигурност

- Промени в режима на назначаване и освобождаване на председателите на НСО, ДАТО, ДАНС, СВР, ДАТО и главния секретар на МВР;
- Реална промяна в процеса на подбор, обучение и развитие на кадрите на МВР. Промяна в начина на тяхното управление от служителите на ръководни длъжности с цел прозрачност и достъпност до системата;

- Структурни реформи в министерството чрез намаляване на ръководния персонал, оптимизиране на административния персонал, въвеждане на адекватна информационна система за управление на човешките ресурси, отнемане на статута на полицейски орган на лица, които по длъжностна характеристика нямат нужда от такъв;
- Оценка на качествата и съвместимостта на ръководния и средния ръководен състав в МВР;
- Открити правила за подбор, назначаването, оценяването и кариерното развитие на служителите в ДАНС и разузнаването. Стимулиране на професионализма и ограничаване на издигането с политически протекции;
- Създаване и прилагане на механизми за постоянна проверка на интегритета и лоялността на служителите на специалните служби на всяка степен от йерархията;
- Повишаване на капацитета на службите за сигурност за противодействие на всички форми на чуждо влияние върху България и засилване на парламентарния контрол върху работата на службите;
- Полагане на допълнителни усилия за подобряване работата по вътрешната сигурност на българските служби;
- Мерки за преодоляване на зависимости на личния състав от неформални йерархични структури и чужди разузнавателни служби, включително тайни общества;
- Засилване на капацитета на съвета по сигурността към МС за координиране и контрол върху работата на службите;
- Реален механизъм за ефективен парламентарен и граждански контрол върху институциите и върху звената от системата за опазване на националната сигурност, обществен рег и борбата с престъпността;

- Развитие, оптимизиране и усъвършенстване на централните за професионална подготовка и специализация на полицейски служители в Полицейската академия, ГД „Жандармерия“; ГД „Гранична полиция“, Института по психология на МВР и Института по криминалистика и криминология;
- Определяне на стандарт за сигурност в местата за лишаване от свобода и съдебните сгради;
- Формиране на политика по доходите, съобразена с обществено икономическите условия, в партньорство с представители на синдикатите на служителите в затворите в България за преодоляване на диспропорциите във възнагражденията и социалните плащания и недопускане на различно третиране на служителите с идентичен правен и професионален статут по смисъла на ЗМВР;
- Повишаване и поддържане на професионалната квалификация и умения на служителите в ГДИН и ГДО, както и периодичната им проверка;
- Реализиране на мерки за изпълнение на всички дейности по охрана в съответствие с ЕКПЧ и за справяне с агресията срещу служителите от лишените от свобода и лицата с постановена мярка за неотклонение „Задържане под стража“. Адекватна защита на служителите от посегателства при изпълнение на служебните им задължения;
- Въвеждане на външен надзор върху дейността на МВР чрез създаване на обществен съвет, извадкови съвместни проверки на инспектората на МВР с външна за МВР институция, годишен преглед на дейността на инспектората и Вътрешна сигурност от независим външен одитор;

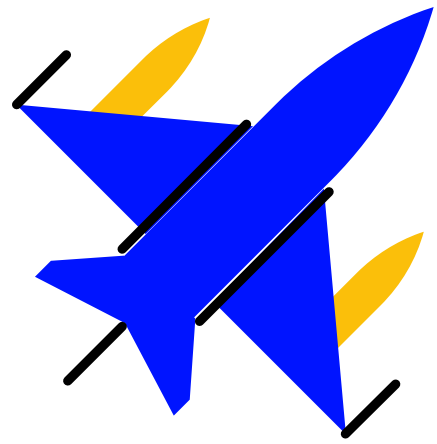
Успешна борба срещу престъпността от всякакво естество

- Целенасочени действия срещу организираната престъпност, създаваща висока степен на опасност за живота и здравето на населението, както и причиняваща финансови загуби на държавния бюджет, включително чрез укрепване на евроатлантическото сътрудничество;

- Намалени случаи на трафик на хора и наркотици чрез противодействие на трансграничната организирана престъпност;
- Ефективно противодействие на изпирането на пари по икономически сектори; обособяване на финансовото разузнаване като отделна агенция, с цел постигане на по-висока ефективност;
- Създаване и активно използване на възможности за взаимодействие между правоохранителните органи и органите на европейската прокуратура, независими от националната прокуратура;
- Ефективен контрол върху достъпа до оръжия чрез промяна и прилагане на Закона за оръжията, боеприпасите, взривните вещества и пиротехническите изделия;
- Реални мерки за подкрепа на жертвите на домашно насилие и преследване на насилниците.

По-достъпни, по-бързи и по-качествени услуги за сигурност

- Качествено подобряване на услугите, предоставяни от всички служби под шапката на МВР и бъдещата гържавна агенция – полиция, пожарна, гражданска защита, включително административното обслужване;
- Дигитализиране на административните услуги и предоставяне на възможност за обслужване на гражданите извън системата на МВР – например в пощенските станции;
- Подкрепа и инициативност в сферата на регистрите и електронното управление: реформа на полицейската регистрация съгласно решение на СЕС; въвеждане на централизираната система за издаване на разрешение тип “Синя карта на ЕС”; оптимизация и електронизация на процеса по регистрация на МПС; подпомагане на изграждането на европейски портфейл за цифрова самоличност;

Модернизирана отбрана за защита на националните интереси

От години Въоръжените сили изпитват хронична нужда от модернизиране на техниката и реформиране на подхода за привличане и развитие на кадрите. Войната в Украйна постави тези проблеми в нова светлина. Затова правителствата на “Продължаваме Промяната” и “Демократична България” продължиха дейностите по модернизация, превъоръжаване и адаптиране на Въоръжените сили в рамките на колективната отбрана, както и за подобряване на жизнения стандарт на военнослужещите и цивилните служители.

По време на последното редовното правителство сключихме договор за 183 бойни и специализирани машини Stryker, както и още 12 спомагателни машини и оборудване. Увеличихме заплатите на военнослужещите и стипендиите на курсантите във висшите военни училища. Приехме инвестиционна програма за модернизиране на армията до 2030 г.

Ще работим за:

- Балансирано развитие на Въоръжените сили, за да бъдат готови да гарантират териториалната цялост и суверенитета на страната;
- Бюджетът за отбрана да е минимум 2% от БВП за изграждане на боеспособна и модерна армия, която реално да може да отбранява територията на страната от потенциални външни агресори;
- Ефективно изпълнение на инвестиционната програма за модернизирание на армията до 2030 г., приета от последното редовно правителство;
- Широко привличане на българския военно-промишлен комплекс, научни организации и университети при осъществяването на новите проекти;
- Утвърждаване на България като сигурен и предвидим член на ЕС и НАТО, с ясно изразени евроатлантически позиции, отчитащи националните приоритети и съюзническите цели;
- Награждане на способностите за противодействие на хибридни заплахи срещу националната сигурност, включително киберсигурност и дезинформация;
- Развитие на модерни отбранителни способности чрез превъоръжаване и иновации;
- Ускорено проучване на опита от войната в Украйна и внедряване на нови за Българската армия средства и иновативни способности за бойни действия;
- Развитието на кадрите в Българската армия и грижата за семействата им като основен приоритет;
- Развиване на модела за кариерно развитие на военноръжестите и попълване на вакантните места въз основата на обективни и прозрачни назначения;
- Провеждане на кадрова политика, насочена към разширяване на младшия офицерски състав;
- Подобряване на условията на труд и социалните придобивки на военноръжестите и повишаване на грижата за техните семейства;
- Осъвременяване на учебните програми във Военните университети в съответствие с новите рискове, технологии, ангажименти и заплахи.

Балансирана отбранителна политика в съюзен контекст

- Балансирано развитие на Въоръжените сили, готови да гарантират териториалната цялост и суверенитета на Република България, при необходимост в съюзен формат, да подкрепят международния мир и сигурност и да допринасят за защитата на националната сигурност в мирно време с фокус всеобхватна и финансово подкрепена от инвестиционен/иновационен фонд програма за превъоръжаване и трансформация на отбранителната индустрия;
- Утвърждаване на България – сигурен и предвидим член на ЕС и НАТО, с ясно изразени евроатлантически позиции, отчитащи националните приоритети и съюзническите цели. По-силни ЕС, НАТО и наши съюзници означава по-сигурна и просперираща България, а това изисква принос от България – повече българи в структурите на НАТО, в структурата на силите на НАТО;
- Продължаване на военната помощ на Украйна за защита от агресора и активна програма за замяна на изпратеното въоръжение и техника с образци от страни-съюзници у нас, усилване на многонационалните сили в България по суша и въздух, засилено сътрудничество в Черно море;
- Изпълнение на ангажиментите, произтичащи от срещите на върха на НАТО и процесите на съюзно-отбранително планиране, с фокус върху предната отбрана и сигурността на източния фланг на Алианса, Черноморския регион и Западните Балкани;
- Ускорено изграждане на бойната група на НАТО на българска територия и осигуряване на ефективна поддръжка от България като страна-домакин с план за прерастване от батальонна в бригадна още през 2024 и развитие на други многонационални сили на наша територия;

- Награждане на способностите за противодействие на хибридни заплахи срещу националната сигурност, включително киберсигурност и дезинформация. Създаване на национален механизъм за ефективна стратегическа комуникация. Гарантиране на сигурност и устойчивост на съществуващите и новоизградени информационни системи, участие във федерирани защитени мрежи на НАТО и ЕС;
- Засилване на контраразузнавателния ни капацитет за ранно разкриване и предотвратяване на вредни влияния на чужди разузнавателни служби върху въоръжените сили;
- Създаване на доброволен резерв (тип национална гвардия) с отделен от съществуващия бюджет на отбраната и взаимодействие със системата на Гражданска защита;
- Засилване на гражданския патриотизъм сред населението.

Развитие на модерни отбранителни способности чрез превъоръжаване и иновации

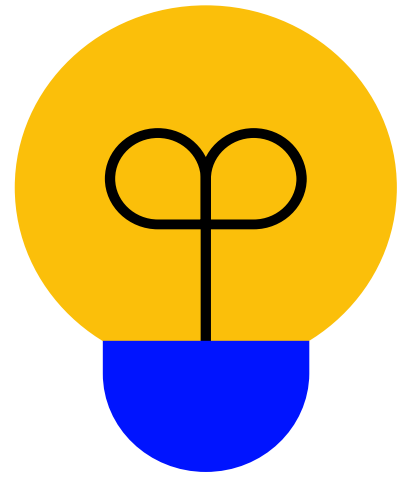
- Развитие на отбранителните способности на базата на принципите на дългосрочно планиране и балансираност при изграждането на видовете въоръжени сили и родове войски при развиване на екосистема за иновации чрез ускоряване на процеса на интеграция в НАТО и европейската отбрана;
- Увеличаване на средствата за инвестиции с цел изграждане на боеспособна и модерна армия, като общият бюджет за отбрана стане минимум 2% от БВП, поне 20% от който е предназначен за инвестиции и иновации;
- Ускорено и активно проучване и реализиране на възможностите за използване на механизмите за „тристранни“ (кръгови) сделки, свързани оказване на военна помощ за Украйна, с цел бърза замяна на налична съветска техника със съвместими системи от страни от НАТО, ЕС и съюзници;

- Използване на европейските и съюзни инициативи за инвестиции и иновации – Европейския фонд за отбрана, Иновационния фонд на НАТО и отбранителния иновационен акселератор за Северния Атлантик (DI-ANA);
- Максимална прозрачност във всички фази на проектирането, отговорно и ефективно изразходване на средствата и максимално участие на българската индустрия в проектите. Подпомагане на българския бизнес, особено малкия и средния, за участие в международни проекти. Активно използване на агенциите на НАТО и ЕС, създаване на аналогична организация за управление на портфолио от програми, проекти и услуги;
- Разработване на Пътна карта за управление и разпореждане с имотите с отпаднала необходимост чрез въвеждане на ясни и прозрачни критерии за класификация. Приемане на законови промени, позволяващи целево използване на средствата от реализация на имотите с отпаднала необходимост за изграждане на отбранителна инфраструктура;
- Постигане на по-високо равнище на оперативна съвместимост, подготовка и готовност, особено на дежурните сили и силите, предвидени за съюзни операции;
- Мерки, осигуряващи наличната бойна техника да се поддържа и модернизират по възможност от българския военно-промишлен комплекс по международни стандарти. Широко привличане на българския военно-промишлен комплекс, университети и научно-изследователски организации при осъществяването на новите проекти за инвестиционни разходи в 10-годишната програма;
- Ускорена подготовка и реализиране на проектите за изграждане на тежка механизирани бригада, в това число за усвояване на новите бойни бронирани машини за Сухопътните войски. Ускорено усвояване на договорените многоцелеви изтребители за Военновъздушните сили и използване на съюзна помощ в преходния период;
- Ускорено проучване на опыта от войната в Украйна и внедряване на нови за Българската армия средства и иновативни способности за бойни действия.

Развитие на кадрите в отбраната

- Поставяне хората в отбраната в центъра на развитието на Въоръжените сили. Високо мотивирани военнорслужещи чрез съвременни и атрактивни възможности и стимули за професионално развитие и подготовка при дълбока реформа на военно-образователната система по моделите в НАТО и прекъсване на руското влияние в обучението на хората в отбраната;
- Адаптиране на модела за кариерно развитие на военнорслужещите с цел попълване на вакантните места, въз основа на обективни и прозрачни назначения и въвеждане на съвременни модели за управление на човешките ресурси;
- Провеждане на кадровата политика, насочена към разширяване на младшия офицерски състав за сметка на висшия командно-щабен състав чрез всеобхватни мерки за развитие, включително чрез ясни и справедливи критерии за кариерно израстване, разработване на програми за развитие на таланти и разработване на програми за обучение на кадровия състав през целия период на носене на военната служба;
- Подобряване на условията на труд и социалните придобивки и повишаване на грижата за техните семейства за достигане на стандартите в поделенията на многонационалните сили в България и НАТО като цяло. Фокус върху подобряване на моделите за мобилност във Въоръжените сили;
- Осъвременяване на учебните програми във военните университети и училища в съответствие с новите рискове, технологии, ангажименти и заплахи, принципите на демократичните гражданско-военни отношения и функционирането на НАТО и Европейската отбрана;
- Развитие на модерна система за военно ръководство и управление на отбраната, включително и с ефективен демократичен и граждански контрол върху въоръжените сили, въвеждане на принципите на ефективност, ефикасност и икономичност, създаване на система за споделени услуги в сектора за сигурност.

Ефективно и прозрачно управление

Правителствата на “Продължаваме промяната” и “Демократична България” ускориха въвеждането на електронно управление и модернизация на администрацията. Въведохме електронни извинителни бележки за учениците, електронните рецепти за пациентите, електронно известяване за глоби за пътни нарушения. Чувствително намалихме административната тежест за хората и бизнеса с 20 нови електронни административни услуги, които стартираха през януари. Централният регистър за особените залози (ЦРОЗ) премина към Агенцията по вписвания (АВ), като дигитализацията на ЦРОЗ направи от регистъра безплатна, 24/7 достъпна публична база данни, с много автоматизирани услуги като електронно подаване на заявления за вписване и издаване на справки и удостоверения. Време е да пречупим тенденцията от неуспешни реализации в административната реформа и да работим за постигане на приемственост и устойчивост в реален отворен диалог с гражданските организации.

Ще работим за:

- Държавата да обслужва гражданите, а не обратното. Гражданите да не са куриери на държавата;
- Значително по-бързи и по-лесни услуги за всеки, на едно гише и с приоритет върху най-важните задачи. Поне 70% намаляване на административната тежест;
- Всички услуги да се предоставят максимално удобно, по електронен път. Премахване на изискването на печати и документи на хартиен носител;
- Опростяване на лицензионния, разрешителен и регистрационен режими за бизнеса и по-широко въвеждане на уведомителен режим;
- Дигитализация на всички оставащи хартиени регистри чрез централизирана система;
- Осигуряване на сигурна и удобна електронна идентификация за всички граждани, включително чрез мобилни устройства;
- По-удобни за потребителите интернет страници и електронни услуги на администрацията;
- Гражданските организации и активните граждани да бъдат естествен и желан партньор на публичните институции на национално и местно ниво;
- Прозрачност, проследимост и контрол в действията на държавата и администрацията. Единна входна точка за сигнали от гражданите;
- Оптимизации в структурата, функциите и планирането на работата на администрациите;
- Реално електронно управление, което да гарантира удобство за гражданите, сигурност на данните и оптимизация на процесите.
- Стартиране на проект за пилотно дистанционно гласуване.

По-малко бюрокрация за бизнеса и гражданите

- Значително по-бързи и по-лесни услуги за всеки, с приоритет върху най-важните задачи: имоти, автомобили, лични документи, брак, раждане, стартиране и закриване на бизнес, чрез модернизирани на законовата уредба и дигитализация. Поне 70% намаляване на административната тежест;
- Групирани административни услуги за бизнеса и гражданите, ориентирани към конкретни нужди и задачи – към “епизодите от живота и бизнеса”, вместо много на брой трудно разбираеми услуги, следващи само логиката на административните процеси;
- Опростени регулаторни и лицензионни режими – без стотици бланки и разрешителни, но с всички гаранции за спазване на нормите. Уведомителен режим, където е възможно, и служебни проверки на информацията;
- По-ниски такси за предоставяне на услуги след оптимизация и дигитализация. Прекратяване на искането на една и съща информация при всяка услуга;
- Всички услуги да се предоставят максимално удобно, по електронен път и чрез мобилно приложение, вкл. плащане на данъци, такси и глоби; използване на централизирани системи на областно и общинско ниво. Премахване на изискването на печати и документи на хартиен носител в административните услуги;
- Въвеждане на единна входна точка за обявяване на финансови отчети;
- Пълна дигитализация на процесите по инвестиционно проектиране и устройствено планиране;
- Включване в инициативата на водещи европейски гържави – Франция, Германия и други за намаляване и оптимизация на регулаторния и административен товар за бизнеса по линия на законодателството на ЕС.

Оптимизирана и модерна държавна администрация

- Съкращаване на разходи и повече продуктивност в дейността на администрацията чрез премахване на дублиращи функции и създаване на центрове за споделени услуги за информационни технологии, финанси, човешки ресурси, управление на собствеността, обществени поръчки;
- Въвеждане на централизирана първа фаза при подбор на държавни служители чрез стандартизирани тестове по модела на Европейската комисия и въвеждане на еднна система от длъжностни характеристики за звената от Общата администрация с по-гъвкави възможности за работа в администрацията с цел привличане на квалифицирани кадри;
- Прозрачност и публично достъпна информация за работата на всички държавни администрации;
- Осигуряване на прозрачност и ефективност на държавните предприятия чрез привеждането им в съответствие с международните стандарти;
- Внедряване на механизми за намаляване на корупционния риск в администрацията;
- Значително подобрене на планирането и изпълнението в администрацията. Засилена координация, прозрачност и проследимост на постигнатото по стратегическите цели, опростяване на стратегическите документи и автоматизирано обвързване с данни;
- Дигитализация на всички оставащи хартиени регистри чрез централизирана система за създаване на регистри и обединение на ключовите първични регистри под общо управление с цел по-бърз обмен на информация и по-бързи услуги, по-евтина поддръжка, засилена сигурност на информацията на гражданите и бизнеса.

Функциониращо електронно управление

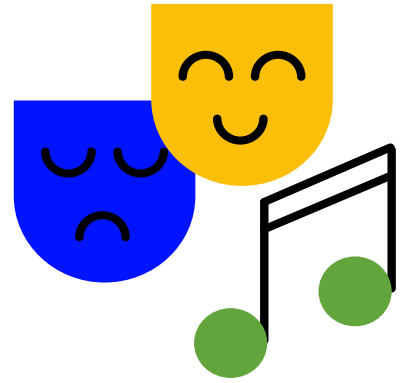
- Осигуряване на сигурна и удобна електронна идентификация за всички граждани, включително чрез мобилни устройства, която да позволи много по-широко ползване на електронни услуги;
- Въвеждане на европейски портфейл за цифрова самоличност, с възможност за идентификация и ползване на електронни услуги от едно мобилно приложение;
- Премахване на необходимостта от удостоверителни документи, стикери и др. чрез обвързване с регистри и строго спазване на принципа за служебна проверка, където е необходимо;
- Осигуряване на максимална прозрачност и автоматично публикуване на качествени отворени данни за всички администрации;
- Обща институционална политика за съхранение и употреба на данни, която се опира на принципа на „еднократно събиране” и на автоматизиран обмен между институции, предоставя отворени данни по подразбиране и позволява политики, базирани на данни;
- Икономика на данните. Изграждане на висококачествени и свързани пространства от данни с висока сигурност и използваемост и модернизирани на законовите разпоредби. Партньорства за обмен на данни с бизнес, неправителствени организации, доставчици на публични услуги и европейски партньори;
- По-удобни за потребителите интернет страници и електронни услуги на администрацията. Безпроблемно и удобно използване, което отговаря на очакванията на потребителите;
- Край на скъпия и излишен софтуер, поръчван от държавата. Задължително преизползване на общи решения между администрациите, което ще спести милиони левове и ще направи много по-лесен обмена на информация. Засилен контрол на качеството при изпълнение на софтуерни поръчки;

- Осигуряване на сигурна и удобна електронна идентификация за всички граждани, включително чрез мобилни устройства, която да позволи много по-широко ползване на електронни услуги;
- Повишаване на нивото на киберсигурност, включително по отношение на службите за сигурност. Създаване на агенция за Киберсигурност към Министерство на електронното управление и повишаване капацитета на Националния екип за реагиране при инциденти;
- Въвеждане на централизирани обществени поръчки за лицензи за стандартни системи и компоненти. Електронни обществени поръчки с максимален детайл на структурните данни;
- Нов закон за управление на информационните и комуникационните технологии в общественения сектор, с който да се извърши цялостна реорганизация на начина, по който държавата възлага и използва информационни и комуникационни технологии и да се осигурят: гъвкави механизми за възлагане на ИТ услуги от администрациите и повишаване на прозрачността и ефективността при възлагане на системния интегратор (Информационно обслужване), предвидимо и ефективно използване на споделени услуги; въвеждане на ролята на “секретар по информационни технологии”; повишаване на експертния капацитет в администрацията;
- Активни и бързи проверки по сигнали за нарушаване на изискванията на Закона за електронното управление, включително изискване на удостоверения за информация в регистрите. Активно взаимодействие с гражданското общество и ИТ сектора в областта на контрола;
- Въвеждане на общи стандарти за поддръжка и обновяване на софтуера и ИТ инфраструктура и отчитане на общата стойност на притежание на активите.

Диалог и взаимодействие с гражданите

- Подобряване на диалога и механизмите за сътрудничество с граждански организации чрез задължителни стандарти при провеждане на обществени консултации и предварителна оценка на въздействието преди приемане на нова и/или изменение на действаща нормативна уредба, проактивно партньорство, по-добро функциониране на обществените съвети и укрепване капацитета на Съвета за развитието на гражданското общество и на стратегически партньорства по сектори;
- Внедряване на дигитални инструменти за комуникация с гражданите, информиране и включване в процеса на вземането на решения;
- Единна входна точка за сигнали от гражданите. Централизирана прозрачна система за случайно разпределение на проверки и инспекции и подаване на сигнали за нередламентирани такива;
- Намаляване на административната тежест за гражданските организации и опростяване на законодателството в сферата.
- Осигуряване на адекватни механизми за публично финансиране за граждански организации и инициативи, повишаване на средствата за развитие на гражданското общество и облекчаване на изисквания при финансиране по публични фондове и програми. Насърчаване на дарителството за граждански организации и инициативи;
- Подобряване средата за доброволчество в България, включително чрез окончателно приемане на Закона за доброволството;
- Стартиране на проект за реализиране на пилотно дистанционно гласуване;
- Улеснен достъп за обжалване на незаконни действия на администрацията.

Достъпна култура на високо ниво

Културата е онази връзка в обществото ни, която съхранява нашите традиции и история и е в основата на нашите надежди и мечти. За краткото си управление, направихме няколко важни стъпки за развитието на сектор „Култура“.

Издигнахме науката, образованието и културата на полагащото им се място като национални ценности на конституционно ниво.

Осигурихме допълнително 68 млн. лв. за култура, вкл. 23 милиона лева за културните институти и читалищата.

Увеличихме финансирането на културните институти и на читалищата с общо 23,1 млн. лв.

ЮНЕСКО отново избра България за Център за опазване на живото културно наследство. Центърът се управлява изцяло от български екип.

Започнахме демонтажа на Паметника на съветската армия в София.

Ще работим за:

- Съхраняване и развитие на българската култура като национален приоритет;
- Устойчиво и значително увеличаване на бюджета за култура за изпълнение на програми и дейности, привличащи зрители и посетители в културните институти;
- Продължаване повишаването на стандарта за финансиране на културните институти, в това число музеи, галерии, театри, библиотеки и читалища, и обвързване на финансирането с реализираните дейности и програми и резултатите от тях;
- По-ефективно управление в държавните институции, свързани с културата, и в държавните културни институти.
- Реализиране на образователни и културни политики за деца, с оглед развитие на творчески потенциал и потребност от култура;
- Създаване на фонд за подкрепа и съфинансиране (50:50) на дейността на детски школи и самодейни състави в областта на изкуствата;
- Създаване на национална програма за обновяване и модернизирание на сградния фонд на културните институти и връщане на ролята им като центрове за култура и изкуство за всички българи;
- Възвръщане на ролята на читалищата като уникални средища за културни и образователни мероприятия, обновяване на сградния фонд и модернизация на оборудването им;
- Осигуряване на широк достъп до култура за всички с особено внимание към децата, младежите и уязвимите социални групи;
- Осигуряване при определени правила на свободен достъп на студенти и ученици до музеи, театри, кино, опера и балет;
- Опазване на културното наследство и превръщането му в неразривна част от благоприятната жизнена среда.

Съхраняване и развитие на българската култура

- Опазване, развитие и популяризиране на българската култура като висок национален приоритет;
- Разработване на Националната стратегия за развитие на българската култура в съответствие с Националната стратегическа рамка и Националната програма “България 2030”.
- Реформа и хармонизиране на нормативната база съобразно стратегията с последващо развитие на конкретни програми за изпълнение и мониторинг;
- Устойчиво и значително увеличаване на бюджета за култура за изпълнение на програми и дейности, привличащи зрители и посетители в културните институти;
- Прозрачност и отчетност във всички дейности в областта на културата, финансирани от държавата;
- Създаване на образователни и културни политики за деца, с оглед развитие на творчески потенциал и потребност от култура;
- Създаване на фонд за подкрепа и съфинансиране (50:50) на дейността на детски школи и самодейни състави в областта на изкуствата;
- Възпитаване на граждански патриотизъм, изграден върху познаване на културата и историята на България, която който не насажда омраза към другия, а се разбира като солидарност, приобщаване и утвърждаване на националната идентичност в европейски контекст.
- Осигуряване на финансиране и достъп до качествена култура в цялата страна.

Широк достъп до култура за всички

- Създаване на национална програма за обновяване и модернизирание на сградния фонд на театри, опери, филхармонии, музеи, библиотеки, галерии и всички други културни институти и връщане на ролята им като центрове за култура и изкуство за всички българи;
- Възвръщане на ролята на читалищата като уникални средища за културни, образователни и други мероприятия в контекста на съвременния свят - осигуряване на целеви средства за обновяването на сградния фонд и модернизация на оборудването им;
- Развиване и модернизирание на библиотеките в съответствие с най-високите европейски стандарти като общностни центрове, привлекателни за всички възрастови групи; разработване на програми за деца и младежи с цел насърчаване на четенето, функционалната грамотност и критичното мислене;
- Повишаване на стандартите за финансиране на културните институти, в това число музеи, галерии, театри, библиотеки и читалища и обвързване на финансирането с реализираните дейности и програми и резултатите от тях;
- Равен достъп до култура на всички българи чрез подкрепа за създаването на качествени културни продукти и събития в цялата страна;
- Разширяване на достъпа до култура с фокус върху децата, младежите и уязвимите социални групи и включване на културата като неотлъчна и значима част от образователния процес;
- Осигуряване на програми за свободен достъп на студенти и ученици до музеи, театри, кино, опера и балет;
- Използване на библиотеките за популяризиране на четенето с разбиране сред цялото население, с фокус върху децата и младежите за развитие на функционалната грамотност и критичното мислене;

→ Дългосрочна стратегия за развиване на културните връзки и на културния живот на българските общности зад граница и разпространение и популяризиране на българската култура в чужбина;

Опазване на културното наследство и превръщането му в неразривна част от благоприятната жизнена среда

- Приоритизиране на опазването на недвижимо културно наследство като задача от национално значение; приемане на промените в Закона за културното наследство, изготвени от последното редовно правителство;
- Повишаване и обезпечаване на дейността и административния капацитет на Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН), включително чрез обезпечаване на дейността на териториални звена с промяна на Устройствения правилник на НИНКН
- Създаване на национална концепция за изследване, опазване и устойчиво използване на археологическите обекти в страната, с активното участие на БАН, исторически и археологически музеи. Създаване на целеви програми за финансиране на консервацията, реставрацията и достъпа до археологическите обекти;
- Цялостно обновяване на стратегията за развитие и ролята на Националния дворец на културата (НДК) и превръщането му в средище за широкодостъпни културни, социални и образователни дейности
- Подкрепа за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство и българския фолклор;
- Дигитализация на музейни колекции, библиотечни фондове и архиви, включително на БНТ, БНР, Българска национална филмотека и НИНКН чрез заложения финансов ресурс по Плана за възстановяване и устойчивост;

- Създаване на самостоятелно звено за статистически и научни изследвания върху българската култура, извършващо системни проучвания върху заетостта и заплатите на творците и изпълнителите, проучването на публики, посещаемост, социален състав, социално и географско разпределение на културните продукти и пр., както и създаване на национален архив на творческите постижения в българската култура;
- Създаване на единна дигитална платформа към Министерството на културата за координиране на процесите в българската култура, включително създаването на информационна банка за събития, произведения и личност;
- Прозрачност в управлението на културното наследство чрез въвеждане на дигитални инструменти и подходящи политики и административни процеси.

Управление в културата и дейност на държавните културни институти и независимия сектор

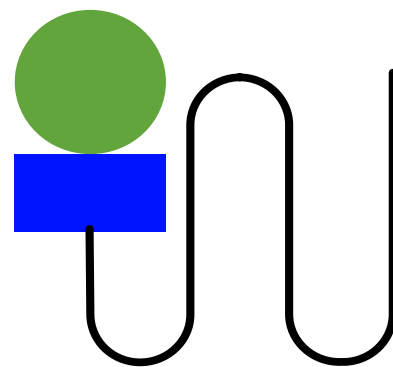
- Подобряване на експертния капацитет на Министерството на културата по отделните направления
- Ефективно и прозрачно управление на публично финансираните културни институти. Гарантиране на прозрачност и отчетност при избора на директори на държавни културни институти;
- Високи професионални критерии и адекватно заплащане за участниците в културната дейност;
- Подобряване на експертния капацитет на министерството на културата по отделните направления;
- Финансиране на конкурентен принцип на творчески инициативи и проекти. Финансова подкрепа за стартиращи творци и предприемачи в културата;

- Преглед на нормативната рамка и анализ на досегашните резултати на второстепенните разпоредители с бюджет към Министерството на културата с цел гарантиране на прозрачност, ефективност и справедливост при използване на публичните средства;
- Изготвяне на функционален Регистър на професионалните артисти и на други специалисти в областта на културата, включващ и независимите артисти, чрез който да се картографира секторът и да служи за изготвяне на конкретни политики;
- Съвместна работа с висшите училища за развитие на предприемаческото мислене сред кадрите (вкл. ръководните) в музеи, читалища, библиотеки и други културни институти, в съответствие добрите световни практики;
- Насърчаване на партньорствата между култура и бизнес, включително чрез преразглеждане на Нормативната уредба. Преобразуване на Закона за меценатството в Закон за меценатството, спонсорството и дарителството. Разработване на цялостна система от алтернативни източници на финансиране, извън държавата и общините;
- Подпомагане участието на български творци и творчески състави на международни фестивали и събития. Подкрепа за включването на български културни организации в най-важните европейски и световни културни мрежи;
- Въвеждане на програми за привличане и задържане на професионалисти, занимаващи се със специализирани дейности в сферата на изкуствата като осветители, програмисти, техници, сценични художници, реставратори, сценични работници и други;
- Високи професионални критерии и адекватно заплащане за участниците в културната дейност;
- Актуализиране на правната уредба на българската филмова индустрия като високотехнологична културна индустрия, цифровизация на културното наследство и архивите в областта на медиите и аудиовизията и по-добро позициониране на медийното съдържание, произведено в България;

→ Осъвременяване на процедурите по приемане на тарифи по Закона за авторското право;

→ Цялостна законодателна инициатива по отношение на творческите индустрии; задълженията на обществените медии към българската култура; и артистите, и специалистите в областта на културата, гарантираща адекватни възнаграждения и социална защита.

Прозрачни и отговорни медии

Медийната свобода и плурализмът представляват фундамент на свободното и демократично общество. Те осигуряват прозрачност и отчетност на властта и предоставят пълноценна трибуна за обществено-политически дебат на всички обществени групи, както и помагат на гражданите да правят информиран избор. За нас първостепенен въпрос за функционирането на българската държаavnost е противодействието на дезинформацията, пропагандата и хибридните атаки, както и повишаването на медийната грамотност на гражданите.

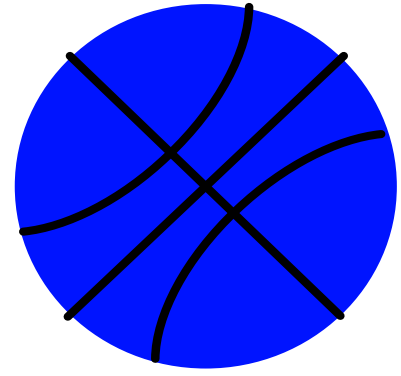
Ще работим за прозрачни и отговорни медии пред обществото:

- Осигуряване на професионално управление на обществените медии, включително чрез промяна на управленската структура, където е необходимо;
- Създаване на медийна среда, подпомагаща пълноценния граждански контрол върху работата на държавните органи и политическото ръководство на страната;
- Изготвяне на модел за адекватно, дългосрочно, устойчиво и предсказуемо финансиране на обществените медии БНР, БНТ и БТА;
- Освобождаване от политически и финансови зависимости на обществените медии, чрез усъвършенстване на формите на граждански контрол и промяна в изискванията и начина на избор на техните ръководства;
- Осигуряване на пълна прозрачност на медийната собственост и финансирането на медиите с публични средства;
- Извеждане на медийната грамотност в приоритет в българското образование. Въвеждане на работещи механизми за борба с фалшивите и хибридните новини.
- Гарантиране на независимостта и ефективността на СЕМ съгласно най-високите европейски стандарти;
- Извеждане на медийната грамотност в приоритет за всички степени на българското образование, като фундамент за развитието на пълноценно гражданско общество.
- Обсъждане и въвеждане на работещи механизми за борба с фалшивите и хибридните новини;
- Отстраняване на политическия натиск върху частните медии чрез създаване на независим медиен пазар;
- Подкрепа за въвеждане на по-добър достъп на медийни услуги до хора с увреждания и възрастните хора;
- Предприемане на мерки, включително законодателни, за защита на журналисти от политически, административен и икономически натиск, включително и за защита от стратегически дела срещу публично участие (SLAPP).

Прозрачни и отговорни медии

- Осигуряване на професионално управление на обществените медии, включително чрез промяна на управленската структура, където е необходимо;
- Създаване на медийна среда, подпомагаща пълноценния граждански контрол върху работата на държавните органи и политическото ръководство на страната;
- Изготвяне на модел за адекватно, дългосрочно, устойчиво и предсказуемо финансиране на обществените медии БНР и БНТ;
- Освобождаване от политически и финансови зависимости на обществените медии, чрез усъвършенстване и подпомагане формите на граждански контрол и преразглеждане на изискванията и начина на избор на техните ръководства;
- Гарантиране на независимостта и ефективността на СЕМ съгласно най-високите европейски стандарти, включително правомощията, финансирането и законовите гаранции за независим и компетент медиен регулатор и изграждане на административния му капацитет. Актуализиране на дейността му и на законодателството в съответствие с Европейския законодателен акт за свобода на медиите;
- Извеждане на медийната грамотност в приоритет за всички степени на българското образование като фундамент за развитието на пълноценно гражданско общество. Обсъждане и въвеждане на работещи механизми за борба с фалшивите и хибридните новини. Координиране на усилията за повишаване на медийната грамотност с неправителствените организации и образователните институции и изготвяне на предложения за осъвременяване и реформа на висшето образование по журналистика и медии;

- Осигуряване на пълна прозрачност на медийната собственост и финансиране на медиите с публични средства, подобряване на механизма за разпределяне на обществени средства за медиите чрез прозрачност и конкурентност при избора на изпълнители. Забрана на насочването на европейски средства към медии, използвани за дезинформация;
- Отстраняване на политическия натиск върху частните медии чрез създаване на независим медиен пазар, гарантиращ медийното отразяване на различни гледни точки и позиции, представляващ същността на обществено-политическия дебат в страната и задоволяващ нуждата на гражданите от достоверна информация;
- Мерки за подкрепа на регионалните, местни и общностни медии;
- Механизми за обективни пазарни анализи, генериране и акумулиране на достоверни данни за медийната индустрия с помощта на НСИ и други институции, както и въвеждането на система от индикатори за адекватна и безпристрастна оценка на ефекта на медийното съдържание върху аудиторията;
- Подобряване на механизмите за осигуряване на публична информация за състава на редакционните колегии и собствеността на медиите
Разработване на правен механизъм, балансиращ между отговорността за публикувани фалшиви новини и необходимостта от защита на свободата на словото;
- Подкрепа за въвеждане на по-добър достъп на медийни услуги до хора с увреждания и възрастните хора;
- Създаване на система за оценка на медийния плурализъм и на концентрацията на медийния пазар при разрешения за сливане и придобиване на медии;
- Предприемане на мерки, включително законодателни, за защита на журналисти от политически, административен и икономически натиск, включително и за защита от стратегически дела срещу публично участие (SLAPP).

Спорт и младите – държавни политики с Висок приоритет

Спортът е мощно и универсално средство за възпитание, за изграждане на дисциплина и характер и за осигуряване на здравословен живот. Затова правителствата „Продължаваме Промяната - Демократична България“ осигуриха рекорден бюджет на Министерство на младежта и спорта за финансиране на спортната инфраструктура и за подпомагане на елитния спорт. Въведохме програма, която да осигурява премии за младите шампиони на България.

Успешно реализирахме програма за спортната инфраструктура, в която близо 10 милиона лева вече са разпределени за изграждане и ремонт над 20 спортни обекта - стадиони, лекоатлетически писти, спортни площадки и зали, игрища и др.

Осигурихме 2 000 000 лева повече за спорта за учащи през 2024 г. или общо финансиране в размер на над 3 000 000 лева - за да могат децата от детските градини, учениците от всички образователни степени, студентите и децата в риск да бъдат насърчени към физическа активност и спорт като средство за здравословен начин на живот и за осигуряване на възможности за избор и достъп до спортни занимания и изяви.

Прекратихме корупцията в спорта - за първи път направихме финансирането на спортните федерации напълно прозрачно.

Ще работим за:

- Изграждане на нова и ремонт на съществуваща инфраструктура за масов спорт - със свободен достъп на ученици и граждани;
- Удължаване на програмата и увеличаване на фонда за съфинансиране на проекти, свързани с изграждане и ремонт на спортни обекти;
- Увеличаване на средствата за подкрепа на детско-юношески школи след обективна оценка на ефективността им.
- Реализиране на Програма за ученически и студентски първенства в колективни и индивидуални спортове;
- Продължаване на политиката за прозрачно финансиране на спортните федерации и спортните клубове;
- Увеличаване на средствата за научни изследвания и научно осигуряване на подготовката и възстановяването на елитните спортисти;
- Лицензиране на българска антидопингова лаборатория и позициониране на България като регионален лидер в спортните научни изследвания;
- Реализиране на програма за увеличаване на приходите на Българския спортен тотализатор с цел осигуряване на по-голям бюджет за спорт;
- Стимулиране на изграждането на спортни площадки в междублоковите пространства и изграждане на нови спортни комплекси;
- Програма за реконструкция и обновяване на физкултурни салони;
- Разработване и приемане на изцяло нова Стратегия за развитие на физическото възпитание и спорта в България с хоризонт 2035 г. Ефективно изпълнение на Стратегията за олимпийска подготовка, приета по време на последното редовно правителство;
- Реформа на националните програми за младежта, така че да се подсигури прозрачно и целево финансиране при ясен регламент и критерий, основаващ се на капацитета и постигнатите резултати от младежките организации, както и повече подкрепа за неформални групи;
- Превенция на зависимостите и на употребата на тютюневи изделия, алкохол, наркотични и психоактивни вещества сред младите хора, както и намаляване на случаите на агресия чрез национални информационни кампании;

- Дигитализация и електронни платформи за кандидатстване и мониторинг по програми за финансиране в системата на спорта и младежките политики;
- Децентрализация на политиките за младежта и по-ясна координация на хоризонтална младежка политика;
- Регулярно провеждане на Националния консултативен съвет за младежта, който да подпомага планирането, провеждането и оценката на младежките политики на международно, държавно и местно ниво;
- Приемане на Закона за доброволчеството. Признание и валидиране на знанията и уменията, които човек придобива в ролята си на доброволец. Гарантиране на правата на доброволците - медицинско застраховане, здравни осигуровки, дългосрочната доброволческа дейност да се брои за трудов стаж;
- Изграждане и поддържане на младежки центрове и младежки пространства (включително и виртуални) за предоставяне на защитена и развиваща среда за младите хора;
- Обединяване на усилията на институциите за засилване на ролята и значимостта на младежките политики.

По-добри условия за масов спорт за всички българи

→ Разработване и реализиране на дългосрочна Програма за ученически и студентски първенства в колективни и индивидуални спортове;

→ Обръщане на пирамидата за инфраструктурата за масов спорт след задълбочен и детайлен анализ за необходимостта от конкретни спортни съоръжения за гадено населено място или квартал - инвестиции в съвременни спортни площадки, зали и съоръжения, отговарящи на демографските специфики на населеното място със свободен достъп на ученици и граждани;

→ Осъществяване на инициативи на Министерство на младежта и спорта с цел:

- популяризиране с рекламни и други инициативи на масовия спорт
- осъществяване на пряката връзка между масовия спорт и елитния спорт
- разработване на нова национална програма за постоянно популяризиране на спорта в свободното време;

→ Насърчаване и развитие на любителския и професионален спорт за хора с увреждания. Създаване на устойчив модел за интегриране, популяризиране и подобряване условията за практикуване на спорт от хора с увреждания, в т.ч. и създаване на подходяща спортна инфраструктура;

→ Работа с общините – при формиране на гържавния бюджет за общините да бъде предвидено конкретно перо за спорт за всяка община.

Нов подход към елитния спорт

→ Разработване на нова Програма за финансиране на спортни федерации и спортни клубове, включваща приоритетни спортове и увеличаване на бюджета за федерации и клубове. Програмата:

- ще осигурява справедливо финансиране, съобразено с резултати, перспективи за развитие и успехи на всеки отделен вид спорт, както и неговите конкретни специфики и традиции;

- се актуализира всяка година спрямо резултатите и постиженията на конкретния вид спорт. По този начин ще се промени политиката приоритетно и непропорционално да се финансират спортове, които носят медали от международни състезания, независимо от тяхната популярност или социална значимост. Медалите трябва да са следствие от правилното функциониране на системата на спорта, а не нейна единствена цел. Балансирането ще се въведе след въвеждане на новата програма – нов методически подход за класификация на спортовете спрямо обществения интерес и постигнатите резултати;
- се основава на дефиниране на приоритетните за страната спортове, като се вземат предвид и тяхната обществена значимост, история, успехи и традиции в България;
- ревизира формулата за финансирането на приоритетните за страната спортове.

→ Стратегия за олимпийска подготовка, включваща два олимпийски цикъла за зимните олимпийски игри и летните олимпийски игри, както и механизъм за контрол на изпълнението ѝ;

→ Законодателна инициатива за промени в Закона за физическото възпитание и спорта, целяща да се прецизират механизмите за предоставяне на спортна лицензия и нарушенията, водещи до отнемане на спортната лицензия;

→ Увеличаване на средствата за научни изследвания и научно осигуряване на подготовката и възстановяването на елитните спортисти. Лицензиране на българска антидопингова лаборатория и позициониране на България като регионален лидер в областта на спортните научни изследвания.

Нов подход към елитния спорт

Разработване на:

→ Програма за изграждане на нови съвременни спортни инфраструктурни обекти и реконструкция на съществуващи спортни обекти за периода 2023-2027 г., включваща:

- създаване на фонд за изграждане на нови и ремонт на съществуващи спортни съоръжения за професионални колективни спортове и финансиране на детски школи към професионалните клубове за колективни спортове - съфинансиране от страна на държавата в размера на средствата, инвестирани от клубовете, с лимит до 20 млн. лв. на спортен клуб или детска школа;

- ремонт и модернизация на съществуващи спортни бази и изграждане на нови спортни обекти, включително нов национален стадион;
- изграждане на нови и модернизация на спортни центрове, с тренировъчни зали за художествена гимнастика, зала за бойни спортове, две нови зали за зимни спортове, басейни с олимпийски размери, център за зимни спортове, многофункционални спортни зали, лекоатлетически писти, стандартни тренировъчни тревни терени за футбол и ръग्би, площадки за масов спорт, писта за автомобилни спортове;
- програма за обновяване на футболни стадиони, ползвани от професионални футболни клубове от първа и втора професионална лига за периода 2023-2027 г.

→ **Нова концепция за управление на спортни обекти държавна собственост и собственост на дружествата на Министерство на младежта и спорта с ясни критерии за прозрачност, дефинирани цели и индикатори за тяхното изпълнение;**

→ **Стимулиране на разширеното изграждане на спортни площадки в междублоковите пространства и ефективно използване на имотите, собственост на Министерството на младежта и спорта, за изграждането на нови спортни комплекси в четири центъра в страната под управлението или контрола на Министерството на младежта и спорта;**

→ **Одит и ревизия на държавните търговски дружества, стопанисващи спортна инфраструктура;**

→ **Изграждане на първата в България модерна съвременна „Спортна болница“.**

По-добро финансиране и управление на дейностите, свързани с развитието на спорта

→ **Увеличение на бюджета за спорт и спортна инфраструктура;**

→ **Предоставяне на средства за повишаване на административния капацитет в спортните федерации, обучение на кадри и усъвършенстване на процедурите за кандидатстване по програми;**

→ **Прозрачно управление на дружествата с държавно участие:**

- Административно-функционална реформа в трите дружества, управляващи спортни имоти, и създаване на нова административна единица, която да управлява централизирано спортната инфраструктура;
- Прозрачно управление и назначаване на компетентни кадри с добро образование и репутация в дружества с държавно участие, управляващи спортните имоти;
- Български Спортен тотализатор – програма за увеличение на приходите от продажби с цел осигуряване на по-голям бюджет за спорт. Административно и функционално реформиране на Българския спортен тотализатор.

→ **Дигитализация в спорта:**

- Дигитална информационна система, включваща регистри за спортни обекти и съоръжения, спортни федерации, спортни клубове и треньорски кадри;
- Електронна платформа за кандидатстване, финансиране и мониторинг на федерации и спортни клубове;

→ **Разработване на Програма за пожизнени пенсии за бивши и настоящи световни шампиони в олимпийски и параолимпийски дисциплини;**

→ **Увеличаване на дела на частните инвестиции в спорта.**

По-добро финансиране и управление на дейностите, свързани с развитието на спорта

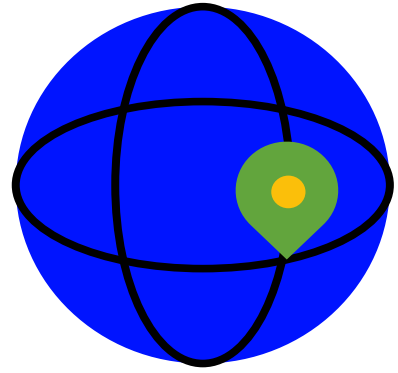
→ **Фокус върху младежките политики. Категорични действия в посока да се спре институционалното negliжиране на младите хора и системната липса на финансов и експертен ресурс в сектора;**

→ **Засилване на ролята и значимостта на младежките политики чрез изграждане и развитие на административен капацитет и финансово обезпечаване в Агенцията;**

→ **Децентрализация на политиките за младежта и по-ясна координация на хоризонтална младежка политика;**

- Реформа на националните програми за младежта, така че да се подсигури прозрачно и целево финансиране при ясен регламент и критерий, основаващ се на капацитета и постигнатите резултати от младежките организации, както и повече подкрепа за неформални групи;
- Регулярно провеждане на Националния консултативен съвет за младежта, който да подпомага планирането, провеждането и оценката на младежките политики на международно, държавно и местно ниво;
- Активно включване, овластяване и ангажиране на младите хора в икономическия, социалния и политическия живот с цел повишаване на тяхното благополучие и изграждане на устойчиво, справедливо и модерно общество;
- Разработване на ефективни програми за социалното включване и междукултурния диалог сред младите хора и работа с млади хора от уязвими групи и в малки населени места;
- Участие на младите хора в процесите по вземане на решение, включително и при разработване, прилагане и оценка на решения;
- Разширяване на възможностите за професионално ориентиране на младите хора в процеса на формалното им образование и повишаване на достъпа им до неформално обучение за развитие на ключови и допълнителни компетентности;
- Намаляване на дела на младежите, попадащи в риск от социална изолация чрез насърчаване на здравословния начин на живот, здравословното хранене, физическата активност и спорта
- Създаване на координационно звено между държавните и общински власти с цел поддържане и разширяване на дейностите на младежките центрове.
- Превенция на зависимостите и на употребата на тютюневи изделия, алкохол, наркотични вещества и психоактивни вещества сред младите хора и намаляване на случаите на агресия чрез масирани информационни кампании;

- Преструктуриране на програмите за младежта и младежките дейности. Приоритизиране на провеждането на младежки събития и участие в такива в България, както и такива, организирани от страни от Европейския съюз;
- Включване на максимално широк кръг млади хора и младежки организации в разработването, изпълнението и оценяването на младежките политики;
- Разширяване на програмите за младежки медиатори в общините с фокус върху работата с млади хора на общинско и регионално ниво;
- Приемане на Закон за доброволчеството. Признаване и валидиране на знанията и уменията, които човек придобива в ролята си на доброволец. Гарантиране на защита на доброволците и правата им - медицинско застраховане/здравни осигуровки, възможност дългосрочната доброволческа дейност да се брои за трудов стаж;
- Инициране на изменения в законодателството с цел по-добро дефиниране на понятията „младежко включване“, „младежка работа“, „младежки работник“ и „национално младежко представителство“;
- Изграждане и поддържане на младежки центрове и младежки пространства (включително и виртуални) чрез координация между общинските и държавните власти с цел предоставяне на защитена и развиваща среда за младите хора, които участват в създаването и ръководството на съответната младежка инфраструктура.

Развитие на Връзките с българските общности в чужбина

Българските граждани, където и да се намират, са най- ценният ресурс на страната. В съвременния мобилен и свързан свят българската държава трябва да мисли дългосрочно и да се грижи за своите граждани зад граница, а също и за българските исторически общности. Уменията и знанията на българските граждани по света могат да допринасят за развитието на страната, а те самите да се чувстват пълноценна част от глобалната българска общност.

По време на управлението разкрихме структура на русенския университет „Ангел Кънчев“ в град Тараклия, след като подписахме споразумение с правителството на Молдова. За първи път имаме поделение на българско висше училище сред историческата ни общност навън.

Ще работим за:

- Запазването и разпространението на българския език и култура сред българските общности в чужбина;
- Допълнително развитие на мрежата от неделни училища зад граница и значително увеличаване на обхванатите деца и младежи в тях;
- Осигуряване на адекватни финансови условия за дългосрочно командироване на преподаватели в училища и в университети зад граница;
- Налагане на българския език като матуриретен в чужди образователни системи за повишаване на привлекателността му за българските деца и младежи;
- Подкрепа на дейността на културните институти зад граница с необходимото финансиране;
- Улеснена реинтеграция в България на завършилите в чужбина български студенти чрез облекчени процедури, вкл. и при легализиране на дипломите им;
- Привличане на българи с научна кариера в чужбина към изследователски програми на висши училища и центрове за иновации в България;
- Осигуряването на представителност на интересите на българите зад граница в обществено-политическия живот на страната;
- Гарантирането на достъп до качествени административни услуги за български граждани в чужбина;
- Подобряване на изнесени и дигитални консулски услуги, и заявяване на лични документи, нотариални и други услуги чрез електронна идентификация;
- Удължаване на валидността на международните паспорти от 5 на 10 години;
- Защита на правата и интересите на сънародниците ни зад граница;
- Подкрепа за историческите български общности в Украйна, Молдова, Сърбия, Северна Македония, Румъния и Албания;
- Предоставяне на по-широки възможности за продължаване на образованието в България на представителите на българските исторически общности;
- Създаване на условия за реинтеграция на завръщащите се.

Запазване на българския език и култура в чужбина

- Допълнително развитие на мрежата от неделни училища за граница и значително увеличаване на обхванатите деца и младежи в тях;
- Разработване на стандарти и учебници, учебни помагала и дигитални ресурси за преподаване, учене и оценяване на български език като втори/ чужд за деца и младежи;
- Осигуряване на адекватни финансови условия за дългосрочно командироване на преподаватели в училища и университети за граница;
- Налагане на българския език като матуриретен в чужди образователни системи за повишаване на привлекателността му за българските деца и младежи;
- Усъвършенстване на процедурите и въвеждане на програма за реинтеграция на деца и младежи, пристигащи от чужди образователни системи, в задължителна училищна възраст.

Укрепване на капацитета на институциите, осъществяващи политиките за българите за граница

- Подкрепа на дейността на културните институти за граница с необходимото финансиране; създаване и прилагане на единна политика в различните държави; въвеждане на подобрени критерии за избор на ръководителите им, включително ангажимент за развитие на сътрудничеството с българските общности;
- Засилване на ангажимента на държавата към българските училища в чужбина, включително неделните и увеличаване на обхванатите деца и младежи в тях;

- Облекчен и по-широк достъп за българската диаспора до образование в България;
- Улеснена реинтеграция в България на завършилите в чужбина български студенти чрез облекчени процедури, вкл. и при легализиране на дипломите им;
- Привличане на българи с научна кариера в чужбина към изследователски програми на висши училища и центрове за иновации в България;
- Кадрово и финансово осигуряване на дейността на Изпълнителната агенция за българите зад граница към Министерството на външните работи;
- Увеличаване на публичния ресурс, вложен по програмите на Министерството на външните работи, за финансиране на проекти, включително и на медии и издания на българските общности.

Значително улесняване и подобряване на качеството на административните услуги за българите зад граница

- Подобряване на изнесени и дигитални консулски услуги и заявяване на лични документи, нотариални и други услуги чрез електронна идентификация;
- Създаване на звено към Министерството на външните работи за подпомагане на българските граждани при комуникацията с администрация в чужбина;
- Удължаване на валидността на международните паспорти от 5 на 10 години;
- Увеличаване на броя на дипломатическите представителства и обновяване на разпределението и състава на консулствата след анализ на концентрацията на българите в чужбина.

Гарантиране на представителност на интересите на българските общности в обществено-политическия живот на страната

- Конституиране на работещ Национален съвет на българските общности заграница, в който се избират представители на българските общности и с участието на ключови български институции;
- Приемане на методика за определяне на броя на мандатите в изборен район „Чужбина“ в Изборния кодекс и въвеждане на правила за съставяне на избирателни списъци в чужбина;
- Въвеждане на пилотно дистанционно гласуване за българите заграница.

Ефективни политики за българските исторически общности

- Подкрепа за историческите български общности в Украйна, Молдова, Сърбия, Северна Македония, Румъния и Албания за поддържане на езиковата, културната и националната им идентичност;
- Предоставяне на възможност за продължаване на образованието в България на представителите на българските исторически общности;
- Ускоряване на процедурите за придобиване на българско гражданство при гарантиране на националната сигурност.

Външна политика В полза на българския интерес

Кабинетът „Денков“ постигна редица успехи: България стана пълноправен член на Шенген по въздух и море, а в условия на политическа стабилност решение за присъединяването ни към сухопътния Шенген може да има до края на годината; продължихме ключовите дейности и дискусии по напредъка за присъединяване към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР); значително засилихме политическата подкрепа за Украйна в отбраната ѝ срещу руския агресор; подпомогнахме напредъка към европейска интеграция на страните от Западните Балкани; засилихме диалога за регионално сътрудничество с Румъния, Гърция, Турция и Сърбия и превърнахме отношенията ни от съседски в партньорски. Обединението „Продължаваме Промяната - Демократична България“ ще укрепва позицията на страната ни като неразделна част от семейството на свободните и демократични държави, на ЕС и НАТО. Ще защитаваме принципа, че външната политика на България е успешна и правилна само когато допринася за просперитета на всяко българско семейство.

Ще работим за:

- Защита на националния интерес в отношенията с други държави и международни организации;
- Ускорено присъединяване на България към сухопътен Шенген, за да пътуваме без проверки по сухопътните граници, а бизнесът да спести разходи;
- Възможно най-бързо присъединяване към еврозоната чрез активни и последователни действия;
- Осигуряване на благоприятни външни условия за икономическото развитие и за повишаването на стандарта на живот на българските граждани;
- Утвърждаване на България като надежден търговски партньор и търсена инвестиционна дестинация.
- Външна политика, която извежда България от периферията в центъра на европейската интеграция и процесите по вземане на решения;
- Активно участие на България в дискусиите в ЕС, свързани с изграждане на европейска стратегическа автономност без да се дублира НАТО;
- Противодействие на намесата в обществените и политическите процеси в страната от неприятелски държави чрез повишаване на капацитета на службите за сигурност и засилване на парламентарния контрол върху тях;
- Осигуряване на професионална и политически неутрална дипломатическа служба с достойно заплащане, която да защитава правата на българските граждани по света и да работи за авторитета на България в чужбина;
- Задълбочаване на връзката между българските общности по света и родината.

Достойна България в Европа и пред света

- Противоействие на намесата в обществените и политическите процеси в страната от неприятелски гържави чрез повишаване на капацитета на службите за сигурност и засилване на парламентарния контрол върху тях;
- Осигуряване на професионална и политически неутрална дипломатическа служба с достойно заплащане, която да защитава правата на българските граждани по света и да работи целенасочено за авторитета на България в чужбина. Гаранция за спазване на кадровата политика за ротация между България и чужбина и професионално израстване.

Защита на националния интерес чрез Европейския съюз, НАТО и Съвета на Европа

- Премахване на проверките по сухопътните граници на страните от Шенгенското споразумение;
- Възможно най-бързо присъединяване към Евророната чрез активни и последователни действия;
- Работа в рамките на ЕС за укрепване на политиката на съюза за защита на върховенството на закона в страните членки. Отстояване на демокрацията и правовия ред в ЕС чрез антикорупционни мерки и ограничаване на външни влияния и чрез разширяване на ролята на европейския прокурор;
- Защита на правата на човека чрез активен диалог с международни и неправителствени организации, европейски институции и религиозни общности;
- Отстояване на националните енергийни приоритети в преговорите по Зелената сделка, с оглед характера ѝ на стратегически план за повишаване на конкурентоспособността на икономиката на ЕС и България;

- Политика за енергийна диверсификация като гаранция за националната сигурност;
- Успешно ускорено изпълнение на Плана за възстановяване и устойчивост и останалите европрограми без загуба на европейски средства;
- Пълна подкрепа за Украйна в усилията ѝ да отблъсне руската агресия и да възстанови мира при запазване на териториалната си цялост;
- Подкрепа на международните усилия за наказателно преследване на лицата, отговорни за престъпления против мира, военни престъпления и престъпления срещу човечеството, извършени в контекста на руската агресия срещу Украйна;
- Подкрепа за членството на Украйна в Европейския съюз, включително чрез обмяна на опит и добри практики в преговорния процес, както и включване в следвоенното възстановяване на Украйна;
- Равноправни отношения с Русия при спазване на принципите на международното право;
- Активно участие във формирането на европейската стратегия за бъдещи отношения с Русия след изтеглянето ѝ от Украйна;
- Активно участие в процеса по реформиране на европейската система за миграция и убежище и Пакта за миграция, като се отчитат спецификите на държавите на първа линия като България. Осигуряване на хуманно третиране на мигрантите и бежанците в съответствие с международните стандарти за права на човека.

България като регионален лидер

- Подкрепа на интеграцията на Западните Балкани в ЕС с цел те да станат общ пазар без граници и бариери за работа и пътуване при стриктно прилагане на критериите за членство, включително на интеграционните усилия на Северна Македония, при стриктно спазване на приетата Преговорна рамка с ЕС;

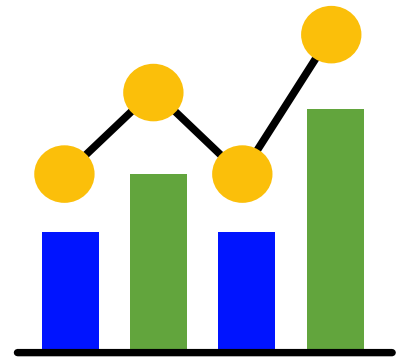
- Гарантиране на правата на българите в Северна Македония чрез ефективното прилагане на Договора за добросъседство и условията на Преговорната рамка с ЕС, включително промяна на конституцията на Република Северна Македония. Развитие на икономическите, енергийните и транспортните връзки;
- Системно развиване на политики за диалог и разбирателство с Република Северна Македония, както и на сътрудничество в областта на икономиката, транспорта, трансграничната свързаност, висшето образование, науката, културата, спорта и други, в съответствие с българските национални цели и интереси;
- Засилено регионално сътрудничество с държави членки на ЕС, наши съседи от Югоизточна Европа в процеса на вземане на решения в Съвета на ЕС;
- Активно участие в механизми за сътрудничество на регионално равнище с цел създаване на трансгранична свързаност, инфраструктура и други съвместни проекти.
- Поддържане на добросъседски отношения с Република Турция на принципна основа, отстояваща достойнството на страната ни, ненамесата във вътрешните ѝ работи и защитата на правата на човека, както и конкретни действия за улесняване на пътническия и товарния трафик и за противодействие на нелегалната миграция, трафик на хора и нелегален внос към ЕС.

Активна България пред света

- Активна работа за отпадане на визите за САЩ чрез изпълнение на техническите изисквания за включването в Програмата за безвизови пътувания;
- Осигуряване на финансов и човешки ресурс за активно политическо и експертно участие във всички ключови международни дипломатически формати с цел отстояване на българския интерес;
- Завършване на процеса по присъединяване на България към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР);

- България като надежден търговски партньор и търсена инвестиционна дестинация;
- Засилване на преките чуждестранни инвестиции чрез активизиране на ролята на търговските представителства в чужбина и по-тясна интеграция с работата на Българската агенция за инвестиции;
- Укрепване на политическите и икономическите отношения с Великобритания след излизането ѝ от ЕС;
- Продължаване на вече поетия курс към членство в Европейската космическа агенция (ЕКА);
- Загълбочаване на отношенията с Япония, Южна Корея и други добре развити икономически страни извън Европа и Северна Америка;
- Сътрудничество с Китай на основата на общата европейска външна и търговска политика на ЕС и други наши съюзници и партньори;
- Засилване на диалога със страните в Близкия изток и Северна Африка в сферата на икономиката, международните инвестиции от държавите в този регион и не на последно място – подписване на нови международни споразумения в сферата на международното право и правосъдието;
- Спешна финансово осигурена реформа в политиката за промотиране на българския бизнес в развиващите се пазари на Субсахарска Африка, Югоизточна Азия, Централна и Латинска Америка.

Справедливи и стабилни държавни финанси

Ние от обединение “Продължаваме Промяната - Демократична България” вярваме, че България може да бъде просперираща държава, в която всички живеем справедливо и сме сигурни за бъдещето си. Икономическият и социален просперитет на държавата изисква изцяло нов подход при управление на публичните финанси - ефективно и некорупционно разходване на средствата от държавния и европейския бюджет, както и скорошно присъединяване на България към еврозоната.

Ще продължим да реализираме политики за повишаване на доходите, да инвестираме в качествено образование и здравеопазване, да градим модерна инфраструктура и да стимулираме бизнеса, като запазим финансовата стабилност на държавата, без повишаване на данъците и с бюджетен дефицит в рамките на Маастрихтските критерии.

Затова ще работим за:

- Справедливи, прозрачни и стабилни държавни финанси; запазване на дефицит до 3% и на настоящите данъчни ставки, включително плоския данък.
- Подобряване на събираемостта на приходите в държавния бюджет чрез подход, който осигурява широко покритие и равнопоставеност на всички стопански субекти и не затруднява работата на бизнеса;
- Намаляване на административната тежест и опростяване на процедурите за данъчна отчетност на микро- и малките предприятия;
- Награждане на онлайн системата за обществено проследяване на състоянието на държавните финанси и изпълнението на държавния бюджет;
- Успешно присъединяване към еврозоната в кратки срокове;
- Повишаване капацитета на държавните институции за ефективна борба срещу изпирането на пари и изваждане на България от сивия списък на Moneyval за борба с прането на пари и финансирането на тероризъм;
- Ефективно използване на националните и европейски инвестиции;
- Въвеждане на капиталово бюджетиране и приемане на многогодишна капиталова програма на база на анализ „разходи-ползи“;
- Въвеждане на механизми за увеличаване нивото на собствените приходи на общините и за повишаване на финансова независимост на населените места;
- Гарантиране на ежегодно финансиране на целевия фонд за регионално развитие на общините с ясни критерии за оценка и подбор на проектите;
- Повече контрол върху обществените поръчки и държавните разходи.

Справедливи, прозрачни и стабилни държавни финанси без увеличение на данъците

- Продължаване на политиката за нова философия за държавния бюджет, в която средствата не изтичат, а се разходват и инвестират в полза на обществото, със запазване на дефицит до 3%, поетапно намаляване на бюджетния дефицит през следващите години и реалистична макрорамка. Запазване на настоящите данъчни ставки, включително плоския данък;
- Гарантиране на необходимите средства за здравеопазване, образование, капиталови инвестиции и социални дейности при запазване на финансовата стабилност на страната и без вдигане на данъците;
- Награждане на онлайн системата за обществено проследяване на състоянието на държавните финанси и изпълнението на държавния бюджет и продължаване на политиката за ежемесечно публикуване на данните от СЕБРА;
- Поетапно увеличаване на обхвата на СЕБРА, включително чрез обхващане на най-големите общини (София, Пловдив, Варна, Бургас и др.);
- Създаване на единен публичен регистър за всички договори, сключени от централната администрация;
- Запазване на финансовата стабилност, ниските нива на публичен дълг и стабилен фискален резерв;
- Подобряване на събираемостта на приходите в държавния бюджет, включително чрез подобряване на взаимодействието между различните контролни органи и прилагане на единен подход при данъчните проверки, извършвани от НАП и Агенция “Митници”, който да осигурява равнопоставеност на всички стопански субекти, постига високо покритие и събираемост и не затруднява работата на бизнеса;

- Намаляване на административната тежест и опростяване на процедурите за данъчна отчетност на микро- и малките предприятия, включително чрез намаляване на административните санкции, пропорционално на тежестта на нарушението;
- Ускорено, прозрачно и ефективно управление на средствата от ЕС, така че да допринесат за изравняване на стандарта на живот със средния за ЕС и да намалят регионалните и социалните неравенства.

Успешно присъединяване към еврозоната и ОИСП в кратки срокове

- Продължаване на процеса на подготовка и присъединяване на България към Еврозоната и изпълнение в срок на приетите решения на Народното събрание и на Техническия план за въвеждане на еврото. Приемане на всички необходими законопроекти, свързани с присъединяването на България към еврозоната;
- Избор на ново ръководство на регулаторните органи с изтекъл мандат (КФН, КЗК, КЕВР) и гарантиране на ефективното им функциониране;
- Искане на нов Доклад за конвергенцията от ЕЦБ.
- Повишаване капацитета на държавните институции за ефективна борба срещу изпирането на пари и изваждане на България от сивия списък на Moneyval за борба с прането на пари и финансирането на тероризъм;
- Предприемане на всички необходими действия за приемане на България в ОИСП в кратки срокове.

Ефективно използване на националните и европейски инвестиции

- Въвеждане на капиталово бюджетиране и приемане на многогодишна капиталова програма на база на анализ „разходи-ползи“. Гарантирано финансиране за необходимите инвестиции във физически и човешки капитал при наличието на готови и защитени проекти, а не на базата на проценти от БВП;
- Осигурени равни условия за общините при кандидатстване и одобряване на финансирането. Прекратяване на практиката определени общини, близки до властта, да получават средства, а другите - не. Затвърждаване на въведения единен подход и на прозрачните и обективни изисквания за разработване, оценка и управление на инвестиционните проекти. Прогължаване на работата на целевия фонд за регионално развитие на общините;
- Въвеждане на прозрачни механизми за увеличаване нивото на собствените приходи на общините, както и за повишаване на финансова независимост на отделните населени места, включително по-малките такива в рамките на една община. Повишаване на контрола при разходването на средствата;
- Прогължаване на политиката за финансиране на ускореното изграждане на нови училища, детски градини и ясли във всички общини с недостиг;
- Наваксване на натрупаното през последните месеци забавяне в изпълнението на инвестиционни проекти по Плана за възстановяване и устойчивост, за да се осигурят нови и модерни учебни помещения, болнична апаратура, влакове и подкрепа за бизнеса;
- Ускоряване на процедурите по реализиране на успешно договорените от кабинета “Петков” европейски програми за периода 2021-2027г. с цел преодоляване на регионалните неравенства, наваксване на натрупаното закъснение и ускоряване на растежа на българската икономика. Насочване на средствата там, където са най-нужни с фокус върху районите на България със забавени инвестиции;

→ Гарантиране на прозрачност, контрол и конкурентен принцип за предоставяне на европейско финансиране. Облекчаване на процеса по кандидатстване, включително чрез интеграция на повече държавни регистри.

Повече контрол върху обществените поръчки и държавните разходи

→ Гарантиране на прозрачността и проследимостта на обществените поръчки чрез публикуването онлайн в машинно четим вид на обявленията, критериите, избора на изпълнители, сключените с тях договори, изпълнението и отчитането на резултатите.

→ Намаляване на поръчките с един кандидат или с директно договаряне и ограничаване на процедурите с висок корупционен риск, включително „инхаус“ и „инженеринг“ до минимума съгласно европейското законодателство;

→ Преглед на концесионните договори и такси, включително тези за добив на подземни богатства, пристанища, плажове, ски съоръжения и др. с цел по-добра защита на националния интерес.